

רבייט לביא ירובעל

172767

בן רחל ושלמה

נולד ב- יי' תמוז תרפ"ד

שירות בחטיבת גולני (1)

נפל ב- 19.3.1948

בהתקפה על זרעים (זרעין) שבגלבוע.

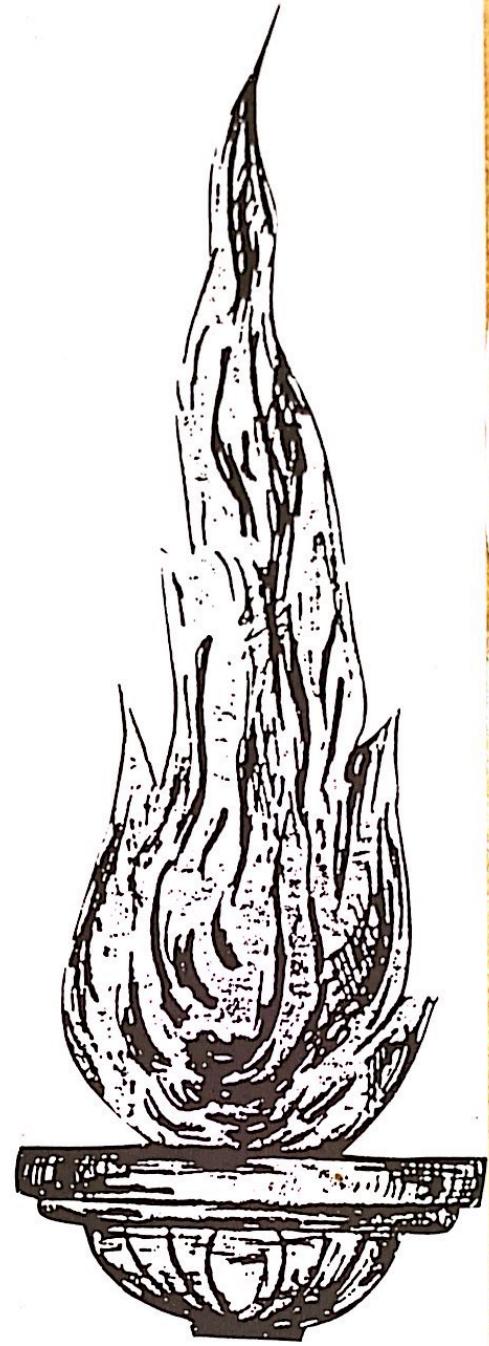
לבייא ירובעל

בן שלמה ורחל, מראשוני עיירותו. נולד ביום י' בתמוז תרפ"ד ועבר את כל שלבי החינוך בעירחווד. בשנות הששיה נזחםمامו ייחד עם אחיו ואחיו גאל הקפטן מנמו. עניו וצנער, ישREL וחותמים. בתרבהת הילדים היה מן הנפצעים ואינו פוגע. שומר סודות נפשו בקרבו. שהקם מטבחו, אך בענינים מעשיים ייעץ להסביר את דעתו ביסודות ובהרחבה הדושה, ובכל המשימות בתחום הילדים חנעה.

באימוני הגונ"ע ובטיולilmood, בסירור וכברחה, גילה אהידית וסידות למלול עלי. ובכתחיבתו היה נטה לזמן עניין, ואך נסיבות מיוחדות מיוודהה הביאו לספר את מאורעות חייו ולהביע הגבים במתבטים לאביו, שהנגב לבא במלחמותה העולם השני והארך במכבתיםSSH אליו ולאחיו ממקומות שירותו הוא בבריגדה. במשק הוכנס לעכורה בדירה, התמהה בענף והורך בו הדרכה מקצועית יסודית ומעודדת צעירים מבנו. אם כי עכורה ולא היה חביבה עלי, אבל "כמו שאני לא רצזה בעכורה זאת, גם חבר אחר אין רצזה בה — ומישהו מוכחה סופטוק לעבוד בדירה! וקיבלה עלי את הדין" — כתוב לאביו. ואחריו מכתב: "אתה רואה אותי יותר טוב מה שאני באמת". אחרי אסיפה פוערת במשק ליכר הילי ההשמדה בגולה בתב: "אם רוזים לנוקם או נקעה בהגון תהיה הרבה יותר גודלה מאשר בהתקפות". השותוק להתנדב לבריגדה, אך חש שהמשק לא ירצה "מאחר שהושעים הוציאו עלי כסף ללימוד משה..." (בקורס בודדים לנשק). בכל זאת הורשה להתגייס בסוף 1944. התאמן בצריפין ובמצדים והגיע לאיסליה אחורי סיום הקרים. במסעו עם הבריגדה דרכ אוסטריה וגרמניה לאירוע השפה ולזרפת הספיק עוד להשתתף בעורף לשארית המפלטה. לא השפע מההו הקרכטני ישמר על טהרתו נפשו ולשונו. "יעל פולו", להגנות, אך הכל שמר בתוכו גבולות מסויימים — כתוב אחד מחבריו. אך כשהשוויה חרגה מהמסגרת הרצויה לו היה משתקן ולא יסף להשתתף בה. בכל המקומות הרבה לאלים ולהונן את עיניו בוגני ובירוחם בחו"ל קלאי. שנודע לו על חבר שנענזר בלטרון במל הרברת מעלים כתוב: "קשה מאד לשבת מה בחוץ לאחן ולשרה אותם [את הבריטים] בתקופה זו". מפארים לא התפעל ביתו. תלמידים יספה מכנה ואפשר להיות טוב מאד בלי לראות את אירופה! אם יש מישחו המקנה בנו — אפשר בשקט לנחם אותו ולומר שאין לו על מה לקנא". הגיע למסקנה כי "חצבא הוא בית-טפרא' לחים הטעוב ביותר! רק עכשי או מתחיל להרייש מה זה בית ומה מולחת".

בשוחר הבילה נועד לעובדה בסדר וחתמס להדרה כמי' בח"ש. ושוב הרבה בכתיבת אגרות לבחירות'לפ'ן, אך עבדתו בהגנה"ה עטיקה אותו יוחזק ויוחזק עם גבור המתייחס אשר לפני הפלעת או"ם, ועוד יותר ביחסו החורף שלאחריה. בהצלותיו זכרונות משירותו באירופה היה אומר לחבריו בשמיירה: "אם יקום לנו צבא גROL — אלך לחיל'השריון". אך לפה שעיה הוכרת להסתפק במקלע, בהבטחת העובדים בשודות ובכרים ובהאגה כלליות. ביום 19.3.1948, עת מלאה שידות זה האגלווע ליעד זרים (רוועין), צפגע בצד אויב והחילים האנגלים, שהטסיקו את חקלם ננטט החקוק", תביאו את גוינו הביתה. בו ביזט הובא לקבוצה בעיירותו. וכלו חועלם בטער "בניט" שהזיא משך עיירותו לופר חללו.

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב-פנימים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ-ישראל של אותן הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי-אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרכבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת הזמן ארוכים בני עיר דבאים ואף עולים חדשים אנשי נחל ומח'ל. ראו לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבה גולני בחורות רבות, אשר שירותו בכל היחידות בתפקידים שונים, ודבות מהן פועלו קשריות או חובשות קרבויות. כבר במלחמת העצמאות הייתה החטיבה גולני כור היתוך לילדי הארץ ולבני העליות השונות.

בסיכום המבוא שכחטב נחום גולן בספר "אלין ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמיישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחובנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגיל-היא שונתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיעוד, וממנה טפה את ערוכה, כי על כן הייתה החטיבה בפרית ונאמנה לערכיים שינקה בגושי התתיישבות אלו. צינו אותה תכונותיו של עובדת הארץ וושב-הכפר: עקשנות, צמיזות

למשימה, שורשיות ושקט..."

הקרב על הגלבוע

הקרב על הגלבוע

שניות רבות, מאו חדרו חלזי' ^{שניהם} והגשבות אל עמק יורעאל ועשׂו אותו יסוב פורה ומוגעה נח העמק בצל עבדה השלום וחיצירה, וסקט לו מסביב, וכל השכנים חשלמו עמה כי גת להם שלט בשלומו, גם להם הנאה מהברכה אשר נקבעה בה האיוור בעבודת היהודים, אף בעחות טורה — 1929, 1936, 1939 — למדו השכנים לכובד את הכוח והעבידה של בני העמק היהודיים ולהערך נכונה את חי' השלום אותם. עד שבא מלחמתה הגדודן של המידיגות העבריות השכנות, בהדריכת הבריטים והפכה את עמק הגלבוע והעבודה שדה-קרובה.

לא בנקול ולא ברצון נטרפו יבנוי הערים אשר במעלה הגלבוע למלחמה בעכניות. רק בחוקי' עליה בידי רבי'-הכונפות ומחרחרי המלחמה לקומם, ביחוד משהתלו' בקרים אלה אנד'י הכנפות וגיטות הפלישה. וסופ' סוף הגיע גם תור העמק לקום נתקב ביד נגד האויב המתќף, שהתבצר בקרים של הגלבוע, התזופים אל כל העמק ויסובו.

הקרים זרעים, מזר וגנורים הפכו מבזרים של אנשי כנופיות ובא עיראקי ושימשו בסיס לתוכנה התקפה של ישובי העמק. העמק כלו — דורך ונכו להшиб מלחמה טורה. הוגברה עבודה הביזרויים והסירה בתוך היישובים ומהוויה להם. אורגנו קבוצות גנות למשמר התבאה. כוחות צעירים רבים הוזאו מעבודתם במשך וגונטו לפועלם בסביבה.

אור ליום ה' אדר א' תש"ח והתקה פלוגת הח"ש בעמק לעזרת סיירת צב', אשר הומקפה בראשונה על ידי בוגריה גודלה בת מאות ערבים, מאורגנת בסדר צבאי ומזויננת בנשק אוטופדי דב' ומרגמות. בתוכזה הגודלה לפורעים, אשר השאירו בזירה הקרב שרירות הילתי' חלק נכבד למגינים מבני העמק.

הקרים שעל הגלבוע החלו להדריך קשה את היישובים. יריות ניתכות על הכיבוש החוצה את העמק, על העובד בצד'ה, על המחזבה, על קבוצה "זרעים". ביחוד מרבים לירות ממורי הקרן נ'בץ'. התהבורה בסכנה. היה הרכח לועסים לנסוע במשוריינים בקטע הכבש מגב' נגד מורתיה.

ונעשה ברור שעל העמק לרכו ברכו כוחות נידיים חזקים יותר כדי לסתום על ישובי הגוש, כאשר אין לזרות לדירה ממשית מכוחות ההגנה המרכזיות, העוסקים ככל' בחוויות העקריות של להחתת ההtagוניות. גם. גוטל על היסובים לחלק מהענק המפט' אשר אתם למרכז ההגנה הכללית של העמק, שכן ציד ראוי להшиб מלחמה עם החמרת המזב'.

ביום החמישי, י' אדר ב', הייתה התקפת יריות חזקה על המחזבה ועל קבוצה "זרעים". ואור ליום שני, ד' באדר ב', יזאה מחלקה ח"ש, בת שלוש כיתות'ירובים וחולית'ר-מרגמה אחת, המלביצה מכל ישובי הסביבה, אל שלוחות הגלבוע, על-מנת להציג מארב לכוחות התקופים. בשעה 3.30 לפנות בוקר תפסה דמחלקה עמדות על שלוחת הגלבוע בכץ' הכהר גוריס ובין המחזבה, במרקח כ-500 מטר מהכפר. אך יזאו שומריה המבוגה לבדוק את הסביבה — נפתחה עליהם אש מנורית. כיתה בית' השיטה, שהיתה קרובה ביותר אל הכהר, השיבה אש זבחיפוי שלא נסגרו השומרים אל המחזבה, ביד הפנו הערבים, שעלו הרבה במספרם

על המחלקה, את האש שליהם, שהיתה חופה ביזור, עבר פיתח בית השיטה והחלו לאגף אותה משני צדדים. דן צביק, בן תל-יוסט, אשר קיבל פקודה להצבת המקלע בחולית'ה, נפגע בכוור מהмарבב ונפל. ביןיהם הגיעו שליטה פרטסי עינ'חרוד ותפסה את הרידיתן. בקרוב בין ערבים ובין ההגבורות נפצע ירובעל לביא בן עין'חרוד, בהחליפו את מחסנית' מלע'ה. סמוך לכך נפצע נחום נישט. בן גבע, ובחוות עקיבא ברזילי לעורחו נפצע גם הוא. בגבור הסכנה לאיגוף הכתה עיי' העربים המרוביים במספרם — ניתגה פקודה לכיתה לסגת. לא עברו רגעים מ羅ונים וגם אריה אל-קינדר נפצע במוחו אל חביריו הפטוציאם. שלושת הפטוציאם הוזיאו את נשמתם. משם מלאים את זו אחותם הלחומי. חי'פי מגד' פיתח עין'חרוד איפל' לשאריות הכתה הנ'ל להיחלץ מן המיצר ולהוריד את הפטוציאם לקובצת "זרעים", ובדרוך הנושא נפל גם אברם אופל'תקה. חי'ים ליבון נפצע קשות, באשר אל לעורות חפרו הפטוציאם, ומת בעבו' שלוש שעות.

משתתף בקרב מס' 48

הקרב בנורדים

ב-19.3.48, בשעה 3.30 לפנות בוקר תפסח חטולקה עדות על שלוחת-הגלבע שבין המתחבה ובין גוריס מרחק של 500-600 מטר מן הכפר. עם זאת שומריה המחזבנה לבדוק את הסביבה, נפתחה עליהם אש מעמדות הכפר גוריס. כיתה ביתית-הישיטה שהייתה הקיצונית במחולקה וקרובה ביותר לכפר השיבה אש, וביחסו של גסוגו השומרים של המחזבנה מידי היפנו העדבים — שעלו במספרם הרב על המחלקה תחת — את האש שלהם. שהייתה חזקה ביותר ומכוונת היטב, עברו כיתתנו והתחילה לאגוי אותה משני צדדיים.

בינתיים נפתח קרב בין העربים ובין תגבורת שלנו שעלה מפודסי עין-חרוד ומלחשה את הר-יונתן. ירבעל לביא, בן עין-חרוד ומקלען התגבורות, נגע בקרב זה בהחליפו את מחסנית מקלען.

עם הפצע הראשון בכתנתנו — נחום נישט מגבע — ועם סכנת-אייגוף ועדיות האיבר במספר, קיבלת הכתנה שלנו פקודה נסיגה. אולם לא הייתה אפשרות לסגת, כי גם עקיבא נפצע, בוחשו אל תברוג, הפצעו הראשון. וכך באה' בכתנתנו בין המזרים מבלי שתוכל להתגץ ממצוקתה לא עברו רגעים אחדים אף אריק נפצע, בוחשו אל תברוג הפצועים. וכאן מצא המות את שלושתם, כשהם מלאים את צו אחות הלוחמים.

חיימי מזד כיתה עין-חרוד אפשר לשארית כיתתנו להחלץ מן המיצד תל-זריד אה' הפצועים לקבוצת "ודעים". בדרך נסעה זאת ונפל גם אברהם אופלטקה.

מטרת הקרב שהתפתחה מכאן ואילך — תוך אבידות לעربים — בין מחולקה אחת של אנשיינו ובין תגבורות העربים שורמו מפקעה ומורעין ומנו כמה מאות. היהה חילוץ גוויות הלילינו מיד' העربים שעל הגלבע. אולם קרב זה נפסק בاميון, בגלל התעדבות הצבאה. שדרשת הפסקת-אש למען הווד את החללים מן ההר. בהפסקת-אש זאת גויה מחלקת ערבים מועזין במתנה להחל בбар העובה שבגבול המערבי של "חוותה יהודית אングליה". חבירינו חשו להצלת בית הבאר, אולם — בغالל עיכובים מצד הצבא — איחרו את המועד. עם ערב הונדו הגוית, באמצעות הבריטים,מן ההר.

משתתף

אין האגדה

16.3.48 — כתה-סיוור מחברי בית-תקשת נמלה במארכ' שהונח לה בגבעת-ה-שתח'ן, ליד ערביאז'פה. תגבורות מגדורו "ברוק" חזות ליערות.

19.3.48 — מחלקה מנפת "בני-ימין" (גלאם), שהגיעה מאזור למזרין בקבוקת זורית, הותלקה פ' בוקר ונטגה לזרעת. למחלקה נ' היראוף.

23.3.48 — מחלקה מגדורו "ברוק" פוצצה את מעבירות-המעמיד שפומעקל הדורך היוזה' לבקעת בית-גוטסתה. במקביל לכך נועצתה יתיזת-עלם' א' א' גשר ואדי רובדיה שכובביס אנדילטראן.

24.3.48 — חבלנים עיראום ח'רץ פללו את א' גשר ואדי-ישלאו לחלוון. מזוניות-משא שעקלם' בבורל א' ג'אש' חזרות או-א-קנטה פ' מזוניות ערבייה'. שטי' נזות ממסק' גבת' פרגון.

אביו כתב ביום ה- 30

ליום השלוושים

לא עת לקונו ולספוד. הגורל מנפנף עוד אה חרבו על ראש כלנו וביחד על ראש בניינו הצעירים. אין לדעת חורו של מי מהר. יתר על כן: אף לא פת דכאון, כי עת מלחמה לנו באובי אכורי, זו חובה מאחנו קור רוח ומחבה קרה גם בשעות השכל.

אם האימהה „חיות או מוות“ היה אצלו לא אימרה שיגורתה אלא הכרת חיים عمוקה, הכרת חיים השולטת על כל הלכי המחברה והחרגשה — נגיון בודאי לחירות הנכפת למרות כל השנאה וכל האויבים האדריסים אשר שתו עליינו בתיכים ובכל כל המשחתה.

מההלהת בתוכני אימרה כנוף: „לא מסדה“. ככלומר: לא מלחמת יאוד אחרונה. לא רזיחה עצכיה למען הגאליה בן השבעה. ואני אומר לכם: עליינו להיות מוכנים גם למסדה. מוכנים לרע בזיהה. ואם נהיה מוכנים באמת גב לכהן, לא נגיע יותר למסדה, אלא נגיע לחירוזנו הסכלמה ולגאות ישראל מגלותו החורה. את המלים המعظות האלה מזאתי לנוכח לאמר אותך ביום השלישי לנפילתו של ירובעל בכורי, ומכאן כלים בעותה גם עלין.

אמנם, קצה לספר עכדיו — כשבחר בינו נחוגים במערכה הכבודה — אחרי מיטה נער אחד מברבים הנופלים בבלחמתנו זאת, או לבסוף אותו בביוהה, אף אם בנה הוא. הרי כל הכאב שאהה בספר על האחד, הוא נחלת כולם בבעה, וכל הצער המכזב בר כוזר בכל ההורדים השכלמים. לשם מה, איפוא, חיפוי בכויחד עם צערך שלך, עם שביך שלך? אפריליפיצן — מזבח מעט — —

בני בכורי איש פדות היה, עיבד נאכין, יבר לב. בשם אידיאות לא דברה, בرعינוות לא דצל, את הדיבור בגבוייה שנאה נפשו, אלא כל המוסרי וההדור היה קרוב ללבבו מבלי טacer זאת ואה בלי שידע זאת בעצמו. יוסף חייס ברניר היה קורא על כאלה „די שטימע גוטע יידע“ (אדמוריים אילמים), ואני אקרא לו:

האדם יבר הדרך ונאנן המעסה. ירובעל קראתי לו בהיכנסו בברית היהודית. אמרתי: הנה קם יורש לחכונותי, הרי כי מרובים הבעלם סיד לריב בהם. אבל, לא את תכונתי ירש אלא את תכוננות אבי זיל, איש שלום היה. איש של כל חבלת הכל באחבה וכחוב לב. אף לקרב יצא בטיב לב ובאהבה לכל המייבב אותו ומתחן כוננות ושתיקת כהרגלן. לא כסא אליו קרב יצא אליו, אלא בדיעת כי אין מנוס ממנו. הוא לא תר אחורי הכיויחד ולא אחורי התפארת. אבל התפארה של החתנדבות, של הכננות לקרה התקאה, לקרה הסקנה — סכנה בכל בהותי הגבואה.

חבירו יונתן, הקروب לו מהביה ובהבריגדה העברית, כתוב עליו בין הדרא: — „אך בסתה אחר בלט. הוא היה נאנן לאפי. לא נגע מחיי הקסטרקטי ולא נטמע בין אותן החיליות שהחלו עט הנגדן בפרקית חובת עבודה וחובת המוסר. הקצב בחיו תמיד נשמר ולא נסחף בזרב. ידע לעלון, ליונגה, אך הכל בפרק גבולות מסוימים. אך כשהשחיה חרגה מהמסגרת, היה משתק ולא יסף להשתחרר בה.“.

את האמת הזאת ידעתי, ראייתה בפנוי בחורו מהזבב. „לא נפצע בחיי הקסטרקטי“, הוא נזהר בטהרתי ובטהרה יזאה נשותו בהרים בגלבוע. ואתה, רחל, amo שלוי! לא כוית לגדלו ולהביאו עד הולם. עתה הוא בא אליך. הני אמונה פי נסחך באה עד לשערי שמיים להתקבל את נשות בוכרך. לתוך זרועותיך הפלושות קיבלת אותו ועל זרועותיך הבהיר אותו עד לפני כסא הכבוד ותאמרו: הנה, אלותיהם, עד קרבנו אם בקרבתותך רצית — —

הדמיות — דומו במטהריכן.

אבא ניוטב

מכתבים שלח לאביו

מכתבים

26.2.44

שלום רב לך אבא.
במכתב האחרון כתבתי לך על הטויל שלגנש לפצרה. עכשיו אפשר לך קצת מה וריאנו בדרך: ביום הראשון עברנו בין כפרים ונזהה תבואה אבל ביתו הנסי נכסנו למדבר. אין דואים לא כפר ולא סדה. לעיתים פוגשים באהל בידואים עם עדר צאן עלה. שאני יודעת ממה הוא היא. חוץ מאשלים בודדים עלובים. לא רואים. כמעט. לעיתים פוגשים פאגשים בצתה קטנתן וצדוף. וכן הוא כל המדבר. עין-גדי הוא נאות-מדבר. יש מעין, ישנה קצת עצים וציחים וגורות גם כמה משפחות ערביות המעדירות את האדמה.

מעין-גדי עד סדום — שלווה ימי הליכה (לא דרך החוף). והדרה, שב הרים קרחים ופראים המבוקרים עלי-ידי גאות עמוקים. אני חושב שהקלואה לא תחכו פה כל אבל אורי יקיים כאן פעמי אירור הרווחת גדי. כי יוכנס בסביבה הרבה הרים גלמיים. וריאנו בהרבה מאוד מקומות אבני-אסטל ואמירים שיש גם נפק בעומק. בכלל מוצאים ברהבי המדבר אבניים עם תרכזות חימויות שונות. דרומה לדרום. עד כמה שעלהכנו. שוב אותו הנוף. שם רואים יפה את השכבות הגיאולוגיות של הקרקע ואפשר ללמוד למראייה את כל ההיסטוריה של ים-המלח.

הינו גם בצפון (בבביה-הערבה) ושם וריאנו את כתיפת האדמות וסמןנו הסברה על דרך השטיפה. הגידולים שראינו על האדמות השטופות הם יפים מאוד. העכניות, למשל, יפות יותר מאשר אציגנו. שטיפת-האדמה היא עבודה עצובה. אבל איך שלא יהיה — הcestה יהיה פעמי איזוד הקלאי פורה ויחיו עליו עקרות אלפיאנשיס.

שלום וברכה לרוב.
ירובען

1944

שלום רב לך אבא.
במכתבך אתה מייעץ לי לעזוב את הדיר ולעבור למקצוע אחר, מפני שעבדת הדיר גוזלת גם את זמני הפנווי. בזה אתה טועה. בדייר יוכנס רק ארבעה חודשים, עברך. עבודה קשה. שכאמיתן חופשיים כמעט את כל הזמן הפנווי. אולי אולס אחריך יישם 4 חדשים של יומם עבודה רגילה, מקובל במשק ואשר החדרשים — הרי זה קיז. ובקץ יומם העבודה הוא קל ומיל שרוצה, יכול להפסיק גם לקרווא וללמוד אחר העבודה. הרבה מאד.

אבל לעזוב את הדיר אני באמת רוזה. לא מפני הקosci אלא פשוט מפני שעבודה זאת לא מעניינה אותי. אני אוהב יותר את בעלי החיים האלה. אבל שאין זה כל-כך קל לצעאת מהדירה, מפני שהוא ענף — כמו הרפת — שאין אנשים רבים רוצחים לעבוד בו. פשהכניתו אותו לעבודת הדירה, לא שמחתי לכך. אבל לא הייתה לי כל זכות לסרב: כמו שאתה לא רוזה בעבודה ואתם גם חבר אחר אינו רוזה בה — ומישחו מוכחה סופי-סוף לעבודה בדירה! וקיבלה עלי את הדין.

ועכשיו ביחס למה שאתה כותב שאני חסר בטחון בכוחותי: הדברים הם לא כמו שאתה רואה אותם. בדברים שאתה יודע אותם — יש לי בטחון. לא שאתה חסר בטחון בכוחותי, כי אם פשוט נדמה לי לפעמים כי אין לי דרכ'חות. ובכלל, אתה רואה אותו יותר טוב ממני שאני באבא.

שלום וברכות לרוב.
ירובען

1944

לאבא שלום,

ביום שלישי בערב היתה אצלונו אסיפה-אבל לזכר קרבנות הגלות. בסוף האסיפה קם ד. ואמר שלא זו הדרך לעבדות אסיפות אלא צריך לדון באופן מעשי מה אנחנו יכולים לעשות למען אחינו בגולה. הוא הציע שהמסק ייחלט לגויס מיד לצבא 30 איש ויש לבוא בדריכת לBOVEZA החקלאית שתגשים 5000 אנדים מההתיישבות העובדת לצבא. הוא דרך מהכיבור שלא יתפרק וידונו בכך ביחס לצעתו. הוא הוסיף ואמר שהזאת 30 האיש לא תפגע במשק, אם יוסיפו עוד שעה של עבודה ביום. גמר את דבריו באמרו שאין מרגישים אצלונו בכלל את המאמץ המלחמתי והצעה להודיע למוסדות שאנו מוכנים לקבל אלינו ילדים פליטים. ככל שיטלו עלנו.

ובאמת, אחרי דבריו, התחללה אסיפה והובעו דעות שונות. גם דעתות מתנגדות, אבל בעיקר תומכות. בסוף ש. ניסח הצעה ממוצתה: צלינו להודיע למוסדות שאנו מוכנים לגייס גויס מלחמתי עד 20 איש נוספים מהמשק. הצעה זו נתקבלה פה אחד. ההצעה ביחס לילדים פליטים הועברה לדין בມועצת המשק.

באסיפה זו דיברו חברים רבים ואכרו שעכשו לא צריכים להתחשב במשק כי בשעה כזו כל אחד צריך להתרצרף לפני הרגש שלו ולא לפני התגינן (לא אמרו את דבריהם במילים אלה) וווקא אולם אלה הן המסקנות של הדברים. לדעתינו, התAFXזרות היא דבר טבעי. כאשר אדם אינו יכול לסבול יותר הוא מתרצרף. אבל צריך להמנע מזה, עד כמה שאפשר. על כל דבר צריך לדון בדינון. לדעתינו דברי ד. היו פריר הרגש ולא פריר ההגינוי. דריין, לדעתינו, להגביר, כਮון את גויסים וגם המשק צריך לחת אנשים נוספים אבל אין להוציא מהמשק 30 איש. אנחנו נצטרך או בכל אופן ברצנה, אחר המלחמה, לקלוט רבבות יהודים ולשם כך צריך להתכוון מעכשו ויש להגדיל את המשק ולא להקטינו.

אם רוזים לנוקם או נקמה. בתגובה הרבה יותר גותה מאשר בהפרדות.

שלום רב,
ירובע

10.9.44

שלום רב לך אבא.

כל פעם שאני קורא בעthon על קריאה לגויס לבריגדה, מתעורר בי החשך להtagיות. אבל אני אפילו לא מקווה שיתנו לי ללכת עצה. המסקים בכלל אינם גותנים עכשו יותר אנשי. ולוי עליון, אין מה לדבר על גויס. אבל אנט'גם יצטרך המשק לחתה אנשים לבריגדה — לא יתנו לי ללכת. כמובן, אם יכירו על גויס במשק, אני אדרוש ללכת. אבל אין לי סיכויים ובאים לכך מאחר שחוושים הוויאו עלי כספ למד משחו ...

שלום, שלום
ירובע

27.9.44

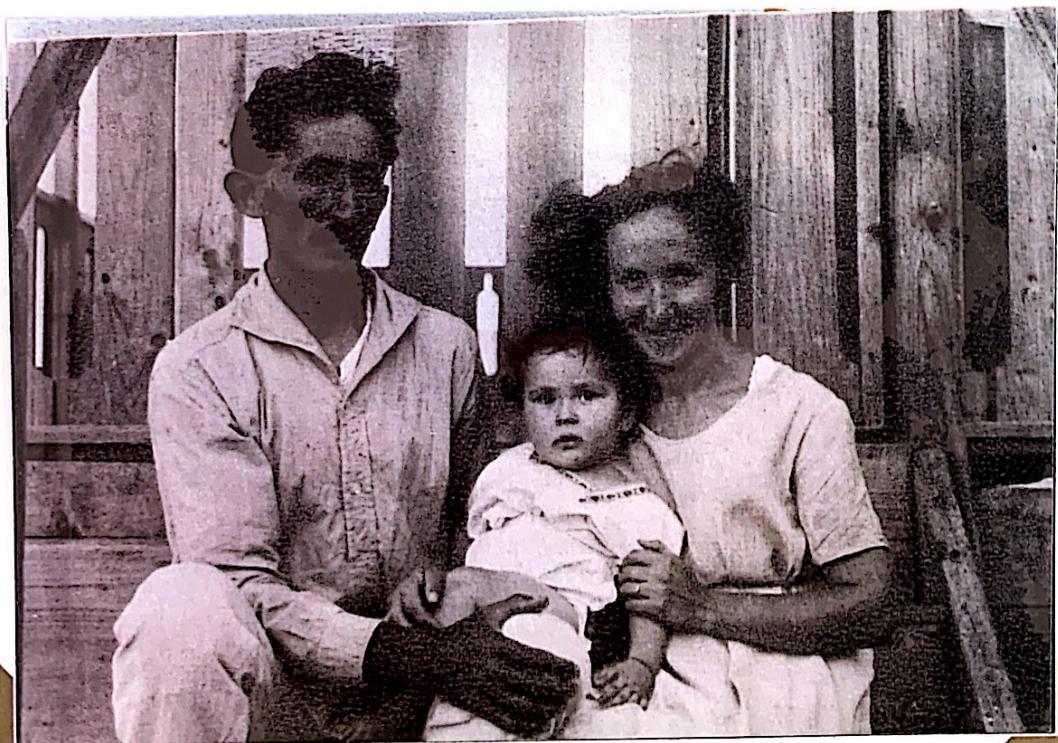
שלום רב אבא.

— המטבח האחרון שקרأتي מנק היה המכתח למשך שכבתה ליה אלול והוקיר בחדרה האוכל בעת המסיבה.
ליידי מונח מטבח של הלל אלין ואני קראתי אותה בשעת הקרייה הרצותה כמה שאיני יודע לנחות מטבח. על אותו החומר שהוא תנב לך יס יס לי מה ספר — ובצדק אופן אני יכול לך מזב על כרד —

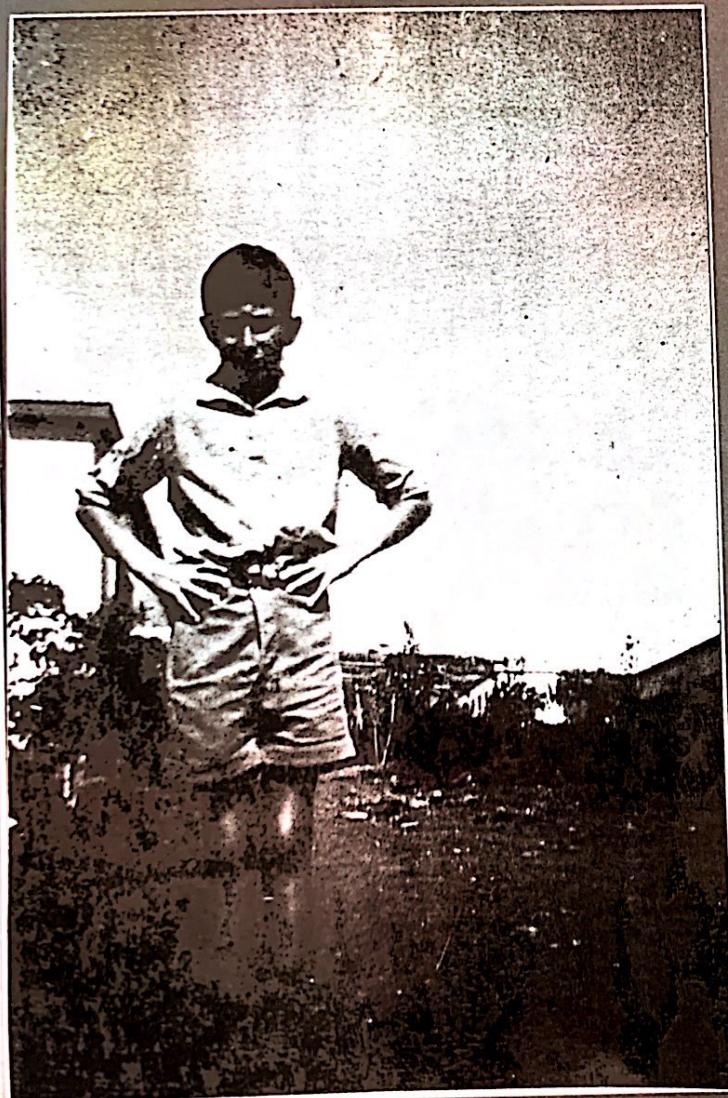

תמונות ממהלך חייו

חאנדרטה על הנגבווע. לזכרם של שבעה מבני העמק

18.5.99

18.5.99 11.64 1/2

31225

Classification

៨២៣២៩ ២០១៤

לכטן גוינטן פון דה ורמברג
ב- 26/12/1947 נספה בפאלקונט
ליד ברנו מ- 11.5.3 עד ל- 1.12.3
ב- 31/12/1947 נספה בפאלקונט
ב- 20/12/1947 נספה בפאלקונט

$\text{f}_1 \text{f}_2 - \text{f}_3 \text{f}_4$ $\rightarrow$ $\text{f}_1 \text{f}_2$ $\text{f}_3 \text{f}_4$

תגיד לי איך לעצוד את הדמעות
תגיד לי איפה יש עולם אחר לחיות
תגיד לי למה אין אמת רק הזיות
או למה לנשות ולהמשיך עכשו לבכות

לאורך הים
אין גלים, יש עולם
שנשבד לדיסיסים על המזה

תגיד לי איך לעצוד את הדמעות
תגיד לי איפה יש עולם אחר לחיות
כאנושים רצים אל התופת כמו אל הים
אני אדוֹעַן אל תוך האש אם יחזוּ מכם

תגיד לי איך עם המנות אתה ח'
מסתייד דמעות בכלל לילה, תגיד לי עד مت'
האש שקוראת לא נמצאת שם באמת
וזה שנעלם, האם יחזוּ אם שכבר מת

ମୁଦ୍ରଣ କେ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ

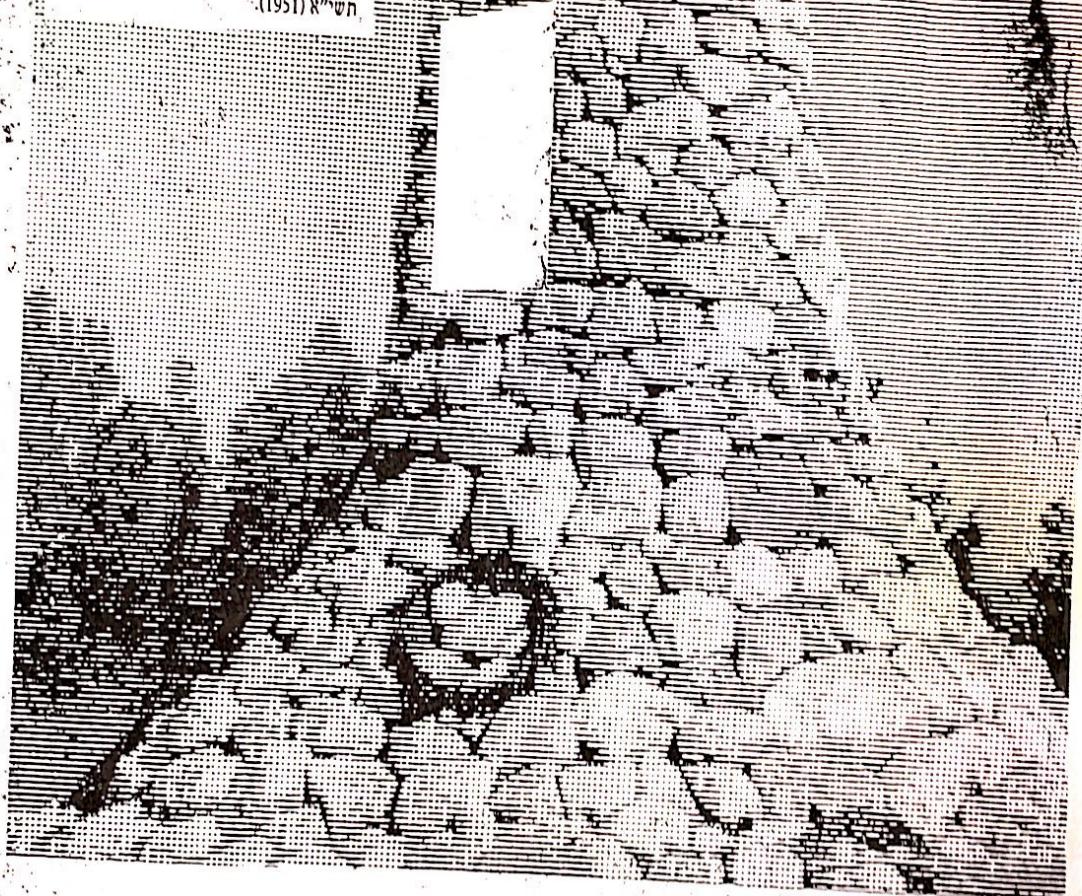
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ

ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ
ପିଲାନ୍ତ ପିଲାନ୍ତ

הנפקה ה-1989 מ-1961 עד 1989 אוסף ארכיון קיבוץ עין חרוד

נוצר לשבעת שנים מישובי הארץ
שנפלו בפרק מנורדות הנגבוט

הגלווע ניצב על פסגה גנימת הונמן.
כשיטלים העפונים ערביים של הגלווע
הגלווע עשוי אבן גיר, ועליו לוח שיש
וכו חקוק: "הזכי ישראל על במנין כלל",
משמעותם של הנופלים ושמם ישבותם.
מחהך לרשימת השמות כחוב עוזי: "שפלו
על הגלווע במלחמת השחרור ביום ח' אדר
כ' תשי"ח".
הפסל משה ציפר הוא שיעץ אה
האנדרטת, והלוט הוסר ביום העמאות
חש"א (1951).

המחלקה ערבית צאתה לקרב
ברונייה בקבוצת "זרועות". ע"ז. מען חרידן.

ג' עקיבא ברויל - בטדור העומדים - השני-מלמאן; אריה אלקין - מיד אחריו...
אברהם אופטלטה - השלישי מלמאן באיתוי טר.

הצבייד שדראל
על במתה חדיל
אל זונד ארגנץ
ביה השפה
אורפלט זה אברהם
ברודל עזירבא
לביא רוזבעל
לובין זיגר
למר זיגראט
נדבען נזען
צפראן דן
שנילו על הצלב
קלחט השחתה
וומד אדרב תען

19.3.48

רנבר גלאס, פולני
מג הילטרא

רְרוּבָעַל.

• 18.1.25

יקרי שלוי — עד מה אתה צריך להיות מאושר, שהנץ כבר בבית. ואני עדין רק הוגה על חזרתנו, עדין חשבתי, אם כבר עכשו לנוסע או להחות עזה. קשה לי להחליט אם לחתה על צבמי את האחריות של הנסעה הזאת. הרי הפעם צפויים לי קשיים הרבה יותר מאשר בנסיבות הנה. ראשית, מפהיד אותי מוג האoir הרפואי. שנית, שאלת האיכל בשבייל יובע^๑. ושלישית יובעינקה דרוש עכשו שמירה מעולה: הוא כבוי ראיונגע, אף רגע אינו במנוחה. היזדים והרגלים הן כה זריזות ועובדות בלי הרף. הוא עושה נסיננות להתרומות. יפה להביסתו כשהוא מתאפס להתרומות. בזאת דאתה נשען במשכבר ובידו השניה נאחז בדפנותו בנקל. הפרק הקשה מתחילה בהאמצתו להרים את חזי הגוף העליון, עתה התפקיד קצת כבד מדי. כשהצהה בידו להתרומות קצר, הריחו כבר עיף ונופל אחורינית, חורה על הכר. בעבר רגע הוא חזר על כל נסינותו הקודמים. יקרי, שלי, זאת היא תמונה כל-כך משבחת את הלב! גם בגל זה ברצוני למהר לשוב, כדי שגם אתה תראה את כל גבהתה הזאת. לו ידעת איזה נועם הוא היובעינקה שלנו. המושגים: זורה, טורה, ציפוי, גוועם — אינם מבטאים כלום, כמו מה שמכיל הילד הזה. דומה לי: לו היה בקרבתך היה מבריא אותך ומהזקך. יקרי, התבין שמן המטמון הזה הנני. כל כך מפקפקת בעניין הנסעה — — — אני מתחפלת לכל האלים הטובים שיביאונו בשלום אליך, תתפלל גם אתה. — — — הלא קשה יהיה לאלים טובים לא להקשיב לתפילה כה לבבית. — — —

יקרי! הגני מביטה לתוך העינים הברות של יובע חוכרת בך. כמה דומות העינים שלך: נדמה לי שלעצים ישנה אותה ההבעה הטובה והתמיימת, הילודותית. מי היה האמן הזה שידע לאחד ולהברר את הקשה עם הטוב והתמים כפי שהיא מחובריפה. — — הוא טוב וקסת לו ראית כמה הוא התפתח במשך הזמן הזה! אני כל כך מתקשרת אליו, נורא. הוא סמל האור, השימוש, האהבה ובכל סמל כל הטוב שבתבל.

— — — יקרי, היו לי עכשו כמה שעות כה טובות ונפלאות ומלאות תוכנו שאי אפשר לי לשכב לישון בלי שאספר לך עליהם. הייתי בקונצרט יחד עם ס. רק עכשו שבתי. כל הדרך עד ביתה של ש. לא פסקתי לשמעת את צלילי הנגינה. היתה לי ההרגשה כאילו אני מתחלכת

• האב ומשפחתו נמצאו בשליחות למען קרן הקימט. האב חזר לבדוק לארץ, האם

עם התינוק נשאו בליטא אצל הרדה.

^๑ בינוי חיבת לירובעל.

ברחובות תל-אביב הידועים לי, כי אם באיזה עולם אחר לגמר עולם מלא יופי
ושמחה ואור ואצלות. היהה לי הרגשה כאילו אני מתחלכת באיזה גן-עדן ואוני

מקשיבות למנגינת-אל הממלאה את כל החלל של הגן — —
אני יודעת מה ניגנו, גם לא חשוב לי לדעת. אני רק יודעת שכלי לבני
הتمלא אור וויפי. קן של טוב וטוהר נברא בנפשי.

יקיר! אם כל השומעים מושפעים ככה מנגינה — הרי אני חושבת שאין
אמצעי חינוכי יותר חשוב וייתר משפייע לטובה מהמוזיקה. אין אני מתארת לי
שאדם יוצא מקונצרט וייה מסוגל להעליב את חברו אפילו עלבון הכיל (לא
אדבר על רציחות, על מכות). הן האדם יוצא אחרי הקונצרט כולל עטופ אצלות. —
החליטתי הערב, להתחיל לפתח בירובעליק, באופן טנדנציאו את הצורך
למוסיקה. אנחנו צריכים לפעול בזה שנינו. עכשו עליינו לעורר בו את הצורך הזה.
אני מאמין, אם יהיה לו האורך לכך, אוイ גם ישיג את המטרה. — —

* * *

ישבתי בין הילדים והנה משלהי רוזה לקפוץ מהמדרגות. אלא
שפוחד. יובע ניגש אליו, מושיט את היד ואומר "לעוזר". יקיר, לו ראיית בכמה
זמן הוא עשה את זה! אנו כי התרשםתי מכך, כמה טוב-לב והבנה השתקפו
מעיניו. העובדות אומרות שזו מקרה ראשון של יבן וירצה לעוזר לילד השני.
לו ראיית זאת, לא הייתה שוכת לעולם את ביטוי פניו בשעה זו, היו לו פני מלאך
טוב, תמים וככלו זמן. זאת היא תוכנה שיש להעריך ולהוקיר בו. עכשו עליינו
לפתח בו את הנטייה הזאת. עליינו רק לדעת לטפל בכך. — —

* * *

יקיר של. קיבלנו (אני ויבעיר) את מכתבך עם התמונות. אתה עושה
טוב מאד בשלהך תמונות לילדים. הוא ככלך יפה מקבל אותן, לו ראיית! את
התמונה הראשונה הגיע לפה ונשך לה ודיבר: אבאלה, מוניה, גותן. כלב קטין,
ילדה. הוא לומד סగיב התמונות האלה, הרבה מלים. הן גותנות לו דחיפה לדבר
ולתרגם.

יקיר, — — כל מה שאני כתבת לך מדבריו, אין בהם כלום כשאים
גולוים בקהלו הילודותי, במבט עיניו השחורות, המוזירות ובבת-צחוקו הנחמדה.
שלשות היה يوم משקל. הוא ירד במשך החודש ב-350 גרם. אני חשבתי
שהמתחלת החודש ירד ממשקלו קרוב לקלו, אלא בשבוע האחרון קיבל חלק
מהഫסד חזורה, ככח שלא נורא. זאת היא הירידה הכיגדולה שבחייו. אבל
במקום זה הוא נעשה לבחוור. הוא בא לחדר-האוכל ומרגיש עצמו כאחד החברים.
זוחל כמו כלב, לוקח אצל התורן מנה, מושיט את ידיו וצועק: אני, אני, אני.
כבר הספיק לקשר קשרים עם "דודים", מבקש אצל סוכר חתיכה קיטינה.
יש רק להתפלל שהיא בריא. — —

רחל-תדר עם הטלה

האחראי על ההצירה והבטחת העובדים בשדה. עתה לא היה על פניו החיקוק והזקק. כתייחות ועקבנות סגרו את שפתיי. בפנים הבהיק — ומוחרר, ללא הטלה אימה כלשהי — היירון המות. מצעה לשפה גבריו ונכרו בהם סימני החדרון. ההולכים ובאים כבשו פניהם ועיניהם, נאנשי דוד. וכאשר הריס מישחו עיניו ונפגש בעיני ולתמי ודבק بي בלבבי כרחפות בי פדר פתרון. האב כבש דמעותיו וישב גם הוא דוכס. הייתה דርבה כבדה כבביב. זהה הניאג בטרקטו, אשר עמד גם הוא בקרוניזויה אל פיל כיכת החלל. דומט מכל השאר, זה שיש שעה והדבר נתבע להיאמר, שהמלחה מותר לה להי אבר. כי הון קרלני, כל אחד מאתנו עומד לפניו ממש — לפניו האן ברירה הקדוצה.

ד. מלץ

אנחות כריסטיאני דם בקעו שברים מפי האלמנה, האם השוכלה, אשר גם ערגת פרחים קטנה ותל בראשה לא שרדה לה.
ועמدهה העדה, הנפלת עם אלוהים ואדם, שחווה ליד התל החדש. יתומי יתומים ושכלי שכליים, ושיוועה מצוקת נפשה.

רזהמה

הנרות הללו

מכל שנגיד, מכל שנשבח אלה שנפלו במלחמה שחרורנו. נשאר המדונה שבנכאים — חזקא בשעת שמחות, בשעת התרגשות מההישגים גדולים והשתומות בנזחוננו, מעיך עליך לאין נשוא. דומה עלייך, כי כל שיגרת האבל שאנו עורכים לכבודם ולזכרם. כל ההספדים ודבורי התהילה שהננו מפוזרים אחריהם וכל נטעי הזכרון שאנו נוטעים למען הנחת שם אין בהם אף הם אלא לפאר את עצמנו, להוסיף גוון נוגה לששון שהציפנו.

יש והנפש סולחת עד לכאב מכל הטקסיים הללו שלא באו אלא לעורר קצת התרגשות באלה אשר נשאו בחיים לעומת אלה שנידונו לחידלון. קשה, כה קשה לעמוד בפני האמת האכזרית: יקריך כלו ולאינם — ואתה נהנה מלא חפוץ... ומה? מה יעשה האדם, האדם שאף הוא היה. מוכן לחת את נפשו למטען אותה מטרה, האדם שהנהו נחש מיל המות וכשה חלש מול החיים — מה הוא יעשה לזכור יקרינו?

התהיות הנ"ל עלു לפני בישבי לרשותם מספר שורות ליום השנה לנפלו של יروبאל בכורי, של בכורי השתקנו, שלא הגיע לידי ביטוי עצמיות בשום צורה פרט לעבודתו, טהרטו והתנדבותו לכל קשה, ופרט להבעת פניו היפים, הגבריים מאוד והעקסניים מאוד, ולפעמים הרפים ביותר — כפי שזכרנו נחרת בלבב. עכšíו, כשהנני מסתכל בדמותו העומדת לפני, הריני שואל: אולי באמת כאלים — הדרגה העליונה שבחיים? אולי באמת ישנו משחו הלווחש לו לשתקנו כי המלים אינן הביטוי של ההרגשה ושל המחשבה, אלא צילן של אלג או אפילו טישטושן או חרמיתה? על כן אולי באמת טובים מן המלים — השתקה המעשים? יש ונדמה לי, כי לא ידעתו כלל את נפשו. לפעמים הרי גם הירבה בשיחות. זאת, כשהיה עליו לדבר בעניין מעשי, להסביר אותו לאחרים, לבארו להם אז לא היה מזמן כלל במלים. אחר היה כשהדברים התגללו למופשט: הפסיק משיזו ולא ידעת אם באשר לא חפס את המופשט, או שמאס בו, או שהסתגר עמו לחושן ביחסות, לחושך רק עם עצמו. לא פעם עמד לפני בחדשה: ידעתו בিiron ולא ידעת אל נכוון מהו. אחת ידעתו: מעשי יפים וטהורים, רצונו נחש וידץ זריזות לקיים את רצונו.

הה! איך נמצא ניב לי, איך עולה את זכרו של יروبאל בני מתו איזתו התום והטהרה בהם הלאן לקראת קזו? אלמלא היהה בו אותה הנכונות הנעלאה לכת לקראת המת, מתוך הכרה זמתוך חובה קדושה, כפי שהלך, לא הייתי יכול בכה להתברך בו. ועכšíו שכבה הלאן, אין דמי לי.

לשם מה איפוא הריני מבקש עבסיו, ביום השנה לנפלו, בספר בשבחיו? —
יוסיפו אלה לו? מה יתנו אלה לי? לו אפשר היה להחיו, לפחות לשעה
רעה, אותו ואת הלא אחיו ואת כל אלה שנפלו מהם, להדליך כנרות, כשהם
בבו כנרות, ומתחוך האור אשר יפיזי סביבם, ישרוו אל כל הגודלה שאנו יורשיהם
ענו אליה עקב קרבן דם.

הה! אילו אפשר היה כזאת! — דומה כי אז הינו יכולם גם אנו, ההורים
שכולים, להרים את עינינו ביתר שקט נפשי למול כל הגודלה ולמול השמחות
הם הביאנו עדרהן. הנרות הללו לא יארו עוד. אל נדבר איפוא לשואה על נצחם,
ל נדבר לשואה על אורם הגנוו, אֵל ימושו חומר לדברי רמות, אל נפייס את
ציפוננו בדברי הבל ורייק.

ואולי? אולי דזוקא אחרי דבכם יארו הנרות הללו? — כן, הנה מאמין
בזאת. והאור הזה אשר יזריחו עליו, ככלם כולם שנפלו במלחמה חרותנו — אור
גדול וקדוש יהיה, אור חרדות ואור צאננו, אור היגון הגדל ואור נבדות.

באחת על כן נרגע במקצת: לא רק בעדנו, ההורים השכולים ששעתנו קצרה,
הביאו את קרבן דם. הם הביאו ביעיר למען התינוקות בירושותיהם, למען הטף
מביית רבים. האור הזורע מהם לדורות, בזהיל את שפותיהם של הפעוטים במשחקיהם,
שעשועיהם ובכל מ贊חותיהם. לנצח בלחמו, למען נפלו וביעיר למען תורה
שמש הגאולה שנערינו תלהה מצל צמי ארצנו. שתאבך עוד רבות וקשות כדי
שמור על חרותה שנרכשה בכל כך הרבה דם צעיר טהור ויקר.

השכל

יביך בבדים

הימים כבדים. האופק אטום. אידר בחובו אימים וסכנות. בלב כמו אבן כבדה
זמכבידה — ניחושים, תהיות, הצעפניות.

העמך" שלנו מוקף אויבים מהgeflim, מתנקשים. הכהרים על הגלבוע יורקים
ash על עובדיינו בשדות. זרעין זורכת מוקשים ומטרידיה באש עובי הדרכים
שלנו. כפרינו בעמק הצפוני פרוזיב. וכפריהם בגבעות שמסביב זוממים רצתה, הרס
ושמד. בהחל תלויה האימוי, והאיום כל פליית הצבאות הערביים מהארצות השכנות.
בלב תוהה: האמנם? וכל זהכה יקר, כל כך הרבה عمل ונשמה ותקווה ושאיפה
וחוון אנושי טהור שוקעו בכל. האבב? ואנחנו מצטופפים. נדחקים זה אל זה,
מתחרבים. כעדר מבוהל? לא. בעקבות, בשינויים הדזוקות: היה לא יהיה. מזימות
המתנצלים לא תקומה. יותר מדי אמת טהורה, חייה, קדושה פועמת בכל כאן.
ולמרות כולכם — היא, האמת החזנית הזאת שלנו, עמוד.

לא הינו יוצאים לשדות לעבד אלא אם נבדקו עם דמדומי-בוקר כל הדרכים
השビルים מחשש מוקשים. והעובדיב סמור למדרוני הגלבוע, עובדי הכרמים
והחוותים והקוזרים היו נתונים בכך הימים ליריות שנשלחו מלמעלה, מבין
הסלעים. עם בוקר יצא הטרקטור להרצש בכרם הזיתים שהוא בקצה המערבי של
המטיעים במדרוני הגלבוע. כדי להציג אליו יש לעבור כל אורך הדרך המובילת
לרגלי ההר. בחלוקת הדרך מוסתרת בין צצי ההדר של הפרדים ובחלקה היא גויה

לעיני כל. משגיע חלק הראשון, הגלי, של הדרך ראה טרקטור שהקדימו חורש בין הגפניהם, על המדרון ממש. ומכיוון שראהו בכך, חורש וסובב לו בשקט משורה לשורה בין גפני הכרם, ירד השקט גם ללבו והמשיך בדרך כלל חש תכנס לבין עצי ההדר. שמשתירים אותו ואת הטרקטור מעיני אורבים בין הסלעים. הגיעו לנצח חלקת הפרדס והתכוון לצאת שוב בדרך הגלואה בין כרמי הגפן. בא לידי האחראי על השמירה ועל הבטחת העובדים, בחור צעיר, רחב כתפים זהה, מזון ברובה ומשקפת גדולה, עכבהו ואמר לו בחריפות קל ושקט על שפתיו:

— אל תסע הלאה. יורם מההר.

— ומה הטרקטור הוא? הוא אינו מרגיש בכך כלל, נראה.

— תעמיד את הטרקטור שלו בצד ותלך ותוריד אותו משם.

עד שבא אל הטרקטור הוא כבר לא היה חורש והולך אלא עמד בלום ושותק והנגן איננו. פגע כדור באחד הצינורות, השתק הנגן את המכונה והתרחק אל בין سورות הגפניהם. הלו יושביהם ושבו אל האחראי על השמירה. לא מזאתו, כי הלך למקום שהלך. כברת הדרך שבין חלקת הפרדס וכרם הזיתים, שבו יכולשוב הטרקטור לעבוד במוסתר, אין היא ארוכה ביותר, ומכוון שראתה עובדי הכרם שבו לעבודתם והם עומדים בין سورות הגפניהם החליט לזווע עם הטרקטור, לעבור אל מקום עבודתו, אל כרם הזיתים. משהתרחק דק עשרות מטרים מעצי הפרדס בתחום עלייו יריות מההר. לא הרגיש בהן אלא מתוך שראתה עובדי הכרם משתמשים בדרך ממש. בלם שוב את הטרקטור וקפץ ממנו אל בין سورות הגפניהם. מאחורי הטרקטור העומד בדרך נתקע עוד כדור, והוא שכב במרחיק מה לצד גפן מסתירה. הרים עינויו וראה אבק לבן מתפרק ועולה מהמחצבה אשר בירכתי ההר. היה הדבר לפלא בעיניו וגם לסמל: אתם שם למעלה מסתירים בנקיי הסלעים, שלחים אלינו רצח ומות, ואני כאן עמוק את שלנו עושים ונעשה. אנו טוחנים את הסלעים לחץ לבנות כבישים ובתים לישראל. לא תוכלו לנו. אתם באש ויריות ואנו — האבק יעלה מעלה, נתחן סלעים לבני.

كم גם הוא מרבעו ליד הגפן, קפץ לטרקטור, הריצו במלכו המהיר ומלוי להפנות עינוי ימינה ושמאליה — ישר בדרך הגלואה עד שהגיע לבין עצי הזית המסתירים והחל חורש בהם: תלם אחר תלם תיפתח האדמה ותעלת שחומומית חמה מבטיחה צמיחה ותגובה.

הימים כבדים, אוטומים. בלב אבן כבדה ומכבידה. ניחושים, תהיות הצעניות. זמתוך אדמתה ה"עמק" עולה החיות הגדולה. מתוך החרישה יחד בשדות המרוחקים היא עולה. מתוך האבק הלבן המתפרק מהמחצבה היא עולה. מהעובדים בכרכמים המשטחיים בשעת היריות ושבים מיד לעבודתם היא עולה. מהטרקטורים, הגרים להחרוש תוך יריות היא עולה — החיות הגדולה של האין-ברירה הקדוש.

ומוחשת ביותר הייתה אותה באותו יום שראשיתו תהיה, השותוממות נפחתה לשמנעות המגיונות ממש, מההר, והמשכו עד סוף ודוות כבדה, הרת אסן של

אבדן חיים יקרים, צעירים של בני העמק הזה.

באמצע החדר היה מוטל עיטה על מיטתו הפהור נושא רחוב הכתה הכתה,

ואותו בוקר הגיע. כבר עם רדתנו נשבעו יריות קטועות מכיוון המחצבה. עם התגבר
יריות פנהIROBUL ואמר: "מורים לבקשת לראות מה העניין". באיזה שמה גלויה צעד
כיוון היריות! מדי פעם, בהשתרר לרגע שקט, היה כה מאוכזב בחשבו כי נגמר הכל.

זה נער לא שׁ אן לבחן האש הראשן?

בגינויו לפינת הפרדס החל פושט מועליו את המUIL, הסודר, והריד את פה האוכל:
בקרב מוכרים להיות כל כל האפשר. בינוים נעשה למעלת קצת "חם" ובהתקרבותו,
יחד עם עוד מספר בחורים שהגינו, אל הרכס — היה הכל מזר כליך: היכן הם, העربים?
מהיכן יורים? מה עליינו לעשות? ובטרם דספכנו לחשוב, בטרם ירינו כדור — התוצאות
IROBUL לפטע והשתרע על הסלע. הוא נסב עמוק. היה בפיו עוד הרבה לומר. הוא רצה...
עוד להמשיך בשיחותיו הנפלאות, הוא רצה עוד לכת לחייב השירيون, הוא רצה...

... להסתכל ביום אל אותה השלה, להකسب לzechalt המלכים פרחיבר על הנלבוע,
להיווכח כי נמשכת הצמיחה והפריחה בחיק כל גיא ובצלקת כל סלע — ולהשתאות: האם
בזה מהר נספג הדם? האם כה מהר סלה הקבך לאותו בוקר. ארוור?

א. ש. ר

הנאמן

יריות... בעמק השלוו, בעמק הנטהה, יריות. קול, שగובר על קולו של הפטיש.
 מגיע פצע רASON. הוא עדין זהה. הבוחרים אומרים: העסק רציני.
 מגיע שני. —IROBUL, יובע שלנו. הוא, והוא ולא אחר שוכב בחדרו. על מיטתו
המוחעת, מכורבל בשמייה ופניו הגלויים שבוטים לו לצד השמאלי. כך ראייתו. אנשים
בחדר סביבו, והוא שוכב ושותק. פניו שקטים, צבעם הופך כחול, חיל ורעדת! מה? —
מת! הכהה זה? גדול בנו-אדם שצוחק וצעק, מדבר ושותק וחיו ונושם — ובונדקה נדם הכל.
עשרים ושלוש שנים. תקופת חיים ארוכה — וכנה קירה. רק אטמול נשתל בעמק
זהה והיום כבר נגעה. הצעקה אינה חורגת האב דום. האחות שותקת. האמהות מהרישות.
בולם שותקים. גם אני אינני צעק. מסביב שקט. איש לא אומר דבר. הכל מביטים ויודעים...
IROBUL. הוריך נתנו לך את השם הזה כי לפני שלושת אלפיים שנה נלחם בעמק
זהה הלוחםIROBUL הוא גדוען. כאילו ידעו כי גם עלייך,IROBUL, יוטל לדיב בבעל. שאלת
מתי ייגאל הנלבוע מקלתו... העוזץ חזק שעליינו להפסיק-מלךלו?

חמש עשרה שנים הבדילה רק מהicket קידקה בינוינו והיום אומרים: לך לחפור!
זאני הולך וחופר ואני מטה שכם לתמור בארון... ושותף אדמה. העיגנים רואות אותך צוחק.
את צחוק המתים. עשרים ושלוש וחצי שנה. בן, בית-ספר, עבודה, ואחרי-כן התגניות
לצבא, חזרה הביתה ושוב פעולה — כברת דרך ארוכה.

ההיא יום ולא שמעתי מדבר? והיום אני לבדי... אינני חושב מאום ועיני רואות
אלל: מהתחלת ועד הסוף, בכל פינה. בכל מקום, בכל זמן. הדרך לארכה ולעומקה...
היכנו יחד להלחם בגרמנים. ימי התגניות, הbrigade מוקמת.IROBUL הילך,
IROBUL הפך לחיל.

ספרנד. מצרים. איטליה. אוסטריה. بلגיה. הולנד. צרפת. החברים אשר עברו את
הדרך הזאת עמו זכרויהם רבים. גבהה. היליכתו זקופה, מדברו מועט, גמיש, גוח לבירות,
ונכשכה בתפקיד או במתנת רע, מקבל בשלוחת נפש. לא איש תרומות היה.

לא היה חיל מושבע. הדאגות של צחצזה והברקה, של הצדעה ושרар תפקידייסרכ
חוילים, לא היו מזדהים עם אפיו, אך לא היו אצלו בעיות, ברבות הימים ראו גם אותו
מקפיד על גיהוץ התלבישות, הנעלים תמיד מבריקות, הכווע משתפל בזווית נכונה אל
עינו הימנית ועוד.

אך בשטח אחר בלט. הוא היה נאמן לאפיו. לא נגע מהי הקסركטן ולא נטמע בין
אותם החיללים שהחלו עם הנצחון בפריקת חותם עבודה וחותם המוסר. הקצב בחיו תמיד
 נשמר ולא נסחף בזרם. ידע לעלות, להנחות, אך הכל בתוך גבולות מסוימים. אך כשהשיזה
חרגה מתוך "המסגרת" היה משתחק ולא ישך להשתחף בה.

זכיר אני את עמי במחנה שבלב אנטוורפן. ופתאום הוא מופיע מרוחקים. מוקשח
ומגוזץ, עומד בדלת וצוחק. ממש התפלאתי. זה לא היה הטירון בסרפנד. "קמט" במכנסיו
ועניבתו בצווארו "אה", השטאית, "ה גם אתה התקלקלת"? "לא" ענה בחירות רחבי. "רציתי
להראות לך. שאיני מתעסק בזוה, רק בגלל שאין לי בזוה עניין ולא משום שאינו יודע תורה זו".
הוא לkeh אוטי לבירסיל עיר מגוריו בימים ההם. הראה גנים ומקומות תרבות אחרים. ולא
היה קץ להשתאות. ירובעל, אמרתי, אספֶר בבית כי איןך רק "איש שם ישב אהליים".
אני שם לב שהחלטת "לחטוף" משהו בינוים ולהנות. — הצעק בביישנות. וכך הינגן
מתירועים והיה מטפר לי על היופי והנקיון של הולנד שאני עד אז טרם ביקרתי בז
עברו הימים ההם. ירובעל זכר בלב קציניו ובלב חברי בפלוגה. כולם ידעו שאם
צריך לבצע עבودת מחתרת אין כירובעל לאחריות. שקט ורצינות. ללא התרברבות. ללא
התפאות, ללא ציניות. הוא היה נאמן לאפיו. היה לו רצון להישאר ולעבד בגולה. אך לא
הلك להכרים על נוכנותו. חזר לצבא עבודה והגנה, הצעק כמדריך והוא מפקד כויהה.

ירובעל לא התפלל לקרב כי ידע היטב מהות כלי הזון. ידע את הכליל למען ישתמש
בו היטב עת יקרה לקרב. והנה בוקר אביב מלא אור. ירובעל עולה על הגלבוע הזומם.
שליחי המופתி שלא נתן להם לבצע את מזימותיהם בידי הימלר כמו עליינו בידי חזק.

חמוש לקרב עלה על הגלבוע וממנו לא ירד.
דמות הצער רווה חגו סלע קדמון שם תצמח כלנית אדומה, וילדיו העמק עליים
ווגאים יקטרפו בבוא העת...
יונתן

תפארת נזירים

הם התייצבו בשורה וכובעי הפלדה שבראשם התבاهקו באור הקרג'יט
הריאנסות. כובעי פלדה, אך הארשת התינוקות שבפניהם נתגברה, כמדומה, בשל כך.
עליהם היו השיט בדיעבד אליו קרב. המבחן הגדול שדומה פוסח היה עליהם.
פוסח במתכוון, הנה פקד אף אותם אבן! והרי הם נוכנים.
אין הם ידעים כל פחד — אמרה אם אחת שסקרה אותם מרחק ולבה באת
וחרד, הול, עד מה חרד.

אך המקשיבה לה חייכה, חייכה בעגמה: נערים שקצרה רוחם להיות לאנשים.
עדין לא אבד להם דבר על כן נכוונו לנדבר הכל. באלה הם ותו לא. אבן, ידעה, —
עתדים הם לגדול לאנשים, עתדים לגדל לגיבורים כי על כן ידעו גם פחד.
אד בבואה השמואה ומעל למדשאה ובצד הרחוב כבר עמדו התחבורות

ממותה, הברורות אבלות מהכות, והחזר כמו נפרזה לפתע, נפרזה, גתרהבה
ירוקנה, כביכול נטלה ממשות מכל. הייתה אך ממשות אחת אiomה, שהבליעה
אל ונתהוה ריחוק כה רב בין התיצבותם העלייה של בני הנעוורים החמושים ובין

שנתרחש כאן שפות ספורות לאחר זה, ריחוק רב עד לאימה.

הוא היה שכוב במיטה ונעליו, נעל עבדה כבדות וגדלות, הזדקרו מוחץ
כՐעִי המיטה. שכוב בחוץ בין האגושים העומדים סביבו שחוחים דומה היה מן
ונפליים, מבני האלוהים אשר ירדו לבקר על פני אדמות. מעל לארוג השמייה הגס
נגהו הפנים בחיוורונות וקו הלחים המשופות, המובלטות קמעא, התאחד עם הגבות
המשחררות בטע עקשות בת אלמות. דומה נח היה לאחר הקרב על משכו. העינים
העצומות עד מעט ותפקhana והגהיריים החטובות הנה תרטטנה. בפנוי נת עמקה
שלות תפארת נערות שנפתחה עליהתו הכליה.

מפניית החדר, מתמונה הקיר למצלחה סקרה האם את בנה ומבטה נקלע אל
חוותלות רגליו שלא נקשרו כדבוי מתוך חפזה. לא השגחת אם, על אףו וחמתו של
טבע זעם וסורר גדל נחבא אל הכלים אך משכמו ומעלה גבוה מכל העם, והנה...
יתמות ושכול השיקו כנפייהם בחדר. יתרות ושכול מיידי אלוהים ומידי אדם.
היה חסר הגיון וחסר כל שחר במשדי אדם על פני אדמות שהדרך האחת הנראית
מובילה היהeli שלות נזחים זו שבתגלמה כאן בתוווד.

וחזר המזוודה ההולך ונשנה מזמן ועד באר-שבע, כאשר בתהיפות גורל עם
קרמו עור ובשר גרמי מליזות. ונבנס האח וכלי זינו עלייו וחבקו האב בدمע
ואמר לו: — אתה תמשיך, אתה תמשיך אחריו. — ישב הבן והתבונן באחיו
זה השפיל ראשו.

— אתה היה שם? — שאל האב. — לא רחוק — השיב הבן ובידעו את
אשר מבקש האב לדעת הנמייך קולו: — הוא מת במקום. אחר נשא עיניו אל אחיו
ושם ידו על יד אחיו: — אני הולך! — אני הולך!

חברות ילדים אשר זה מקרוב באו צבאו ליד החדר. נצולי התופת היו אשר
ראו רבות ועיניהם, עיניהם ישראליות עגומיות, נתעגלו בתמהון: האם כאן?
אתם לכו מכאן! — ביקשה הנערת להגן עליהם כביכול מפני כל המתරחש

כאן ומפני כל כגן זה העתיד להתרחש באחד הימים.
ובחוץ אף הבל הארץ החמים וקטורת סגוליות וסלילי כסף ענוגים הטילה
בשם בחלל הרוחש קרני אור. קסורת בשמיים אשר אליו לא הגיע. עמד אdam
בגנו ופרחים מימינו ומשמאלו, אדומים, סגולים, כתומים ולבנים. ושאל את הפרחים
העתיקים מימות עולם על מה ככה יפריחו. הייש אי שם בעולם מקום מפלט, אי
עלומות, בו ירווה אדם שלל גוניהם, יScar ריחותיהם ולא יובילו לו?

ריח האביב היה גם בחזר בית העלמין ולמטה הזרעו הבריכות בזוהר כספי
זרק ומפיז. גורת הנוף הצרה, אשר רכם הרי הגלבוע עצר בעדה, יקרה עצמה לפני
העדת האבלה, עתה שרווה דם בנה ירובלע.

על התל שבערגה הסמוכה, מביצות לשתילים הרכים רחפה בת שחוקו של
האחר שנטמן כאן לפני שבועות ימי. עינים זכות תחולות חיכו בנועם עצב. פני
עלם עטורי זkon. — ולואי ותaea אתה והארכן בני — התפלל או האב לפני ארון בנו
היחידי שרד לו מגיא התופת. מלכ נשבך התפלל ולא נתקבלה התפילה.

במי עין הרוד הולים והצוננים מתקדש הילד ירובעל לביא, ועל סלע הגלבוע. בין קני נשרים, הוא שותה את רוחות הדרוור. בבוא היום בעלות שוב בני קדם ומדצ'ים אנשי חמס ומדבר על מرمוי הגלבוע, בלי שופרות מכריזים-מוזיקים בפה, בלי כדי מקשטים-מלמלים בידים, אולם בלפדי אש אהבה והקרבה בלב, בעומק ההכרה של צדקה מפעלנו ובלהט האמונה בנצחוננו, ניצבת במערכה אתה, ירובעל, נין וננד לחובת החיטים שבupperה. אך, אויה, ידי עורב וזאב הטמאות השיגוך, אותן זאת חבריך, וכשהוא מלכנו הגיבור, הרוותה בדמות הצעיר והטהור את הרי הגלבוע. אולם חי אלהי לחמי ישראל, כי בדמות גולת מעלה הגלבוע את קלתידודו! ביתר שאת יוריקו מעתה טל ומטר כדר-תרומות בגלבוע. שבעתים יעריו צבעי פרחי "הריה-קללה" להיותם זרי נצחן לראש גיבורי ישראל בארץ החפשית. וביום הוא ידע כל העם וקן לנער יספר מי ומני היה הנופלים על במוtheir חלל...

ת. ספרוני

בעבודה

עוד בהיותי בבית הספר הכניסני ירובעל לעובדה בדירה. ויפה עשה זאת. בסקט, במתינות, לאט-לאט. משעומד הנער העיר להיכנס לעובדה בענף, וביחד בעובדה כמו בעדרה-הצאן, מעיקם עליו כען פחד והיסוס: היוכל? היטפיק? מעיקה הריגשת ה-כלייל' לגביו העובדים בענף המבוגרים, בעלי הנסיוון והיכולת. ירובעל ידע זאת כנראה הבין לנפש הנער. ידע להלך בנחת ובנוחות. מתוון היה בכל עובודה היתה כל ישותו מעוזה ומוחזקה. מטבחו שנא את התרבותות, את העמדת הפנים, את העמידה של אניות-אפסי-יעוד. היה אומד: כל אחד יכול לעבוד ולהסתפק יפה. לנין היה טוב וקל לעבוד במחיצתו אם כי שתקן היה ולא מרבה בדברים.

בתקופה ההיא היו זאים מהלכים בשדות המרעה ושוחרים לטרפ. ירובעל מאד רצתה להיפגש אתם פנים אל פנים, להעמיד עצמו בסינוי — לראות כיצד "יסטדר אתם". ואבבם, פעם נפגשנו אתם. עט חשכה היינו עומדים עם העדרים ליד גשר העץ שעלה הנהל והנה הופיעו ארבעה זאים שיצאו מן החורשה. ירובעל אמר לי לשומר על הצאן, והוא יצא לקרה הזאים והבריחם.

כשם ששתקנו היה וצנווע ואינו מרבה להבליט עצמו כן היה ער ובעל זמה בעבודה, דואג לעדר ומשתדל תמיד למוצא לו מקומות מרעה חדשים. וכן רע חביב היה לעובדה ותמיד דאג לחברו הצעיר ממנו.

انبך

איש השורה

עם היעדרו של ירובעל מרגיש כל אחד מأتנו, כל אלה האחראים למערכת ההגנה על המקום, אבידה אישית.

לפני שנה בערך התחלתי עמו בעבודה משותפת. עד אז הכרתי את ירובעל כנער, כקרוב משפחה, אולם קירבה נפשית מיוחדת לא הייתה, אולי מפאת הבדלי גיל בינוינו. צמ' כנסתו של ירובעל לתפקיד ההגנה במקום הוועדה המחיצה בינוינו והעלם הזה, הסגר צל שבעה בריחים, נתגלה לפני באור אחר.

היתה בו תכונה מיוחדת לשפתח עצם בכל עבודה שהוטלה עליו במלוא האחיזות. לא בו פעולה שנחקרו כאילו לבתי השובות. הוא התקין את הרצועה לרובה באותו ניגנות כמו שידע להכין את הבית באימוניב. ירובעל ידע להעירך חלקי פולוה שונות. הם מתחווים מערכת ההגנה הכללית. הוא לא שאל, לא חקר, לא התлонן ולא הרגינש עמי מוקפה, אלא בחשאי, במחתרת, בעט נמלים עסק היה מלא כל הצעה שבאה לנו — ולא פעם במפתיע — בחצות הלילה או אחרי יום עבודה קשה. תמיד מוכן ומצומן.

עד תכונה יקרה הייתה לו: הכיר את אופים והקשריהם המקצועית של החברים, תיחס אליהם באופן אובייקטיבי וידע לכזון ולהתאים את התפקידים לאנשים.

עם סיום הקורס האחרון של המפקדים החקימה התיעוזות של מספר חברים על קביעת מפקדי העמדות. מה הوطහתי מהערותיו הקולעות של ירובעל ביחס לחבריהם, וראיתו רבת ההיקף בשטה הגנתני. ירובעל לא ידע אימפרוביזציה לא במעשה ולא בדיור. הכל היה אצלו מחושב מראש. לחישוביו הוא צידף גם את הנסיך משירותו בבריגדה. בלי הברקות ובלי התרבות היה ירובעל מפליכ כלחריך אייזו הערה כיצד נגנו שם — בזבאן — וזהו אכן נהוג אצלנו במרקם דוממים בשעת הקרב.

ירובעל עסק בזמן האחרון בהדרכה חזק בימי האחראונים, לרגל הפסקה בהדרכה לנספר ימים. ירד לשירה לפודס. בבורך שבות זה, עם היריות על המחזבה, הוא לקח את המקלע ועלה עם הנוטרים על ההר. שם פגע בו כדור מקלע האויב.

איכא אוכל להספיד את ירובעל — ההבר הנאמן והעוצר המעוול ?
חש אני יומאים כי איןנו.

נחים

בן האדמה

אחרי שירובעל שב מהמלחמה הביתה, עבדתי בכרם. מדי פעם בפעם הוא נגלה אליו, בין סלעי הגלבוע עם הצאן על השטיח הידוק, מוקף כלניות בעורות — כדמות חזון. נדמה היה כי הוא חש עתה בטחן ביזה בין החיים, לאחר שהכיר שם בחזית את אכזריות האדם.

כבר מרוחק נשמעו קריאותינו השובבות-עליזות אל הצאן, והAIR לי חיוכו המלבב בירדו אליו מההר. בעבודת ניכוש-העשבים המשעממת שעבדתי, נעים היה להתברך קצת עם ירובעל בפתח-הכרם.

לאחר זמן נזדמנו לעבוד ייחדיו בפרדס ושם התוודענו יותר איש לרעהו, בהליך אחורי חמור עט העגלה הקטנה, באספו את תיבوت הפרי ביןות לשורות העצים נדמה היה כי גרגע יותר. הוא נאחז עתה ביתר עוז בהיכני. שעת כל הספקנות שמטילים בהם ועם כל הלבטים שמתלבטים בהם — לו, לירובעל בז'ה-קיבויז, הם היו, ככל-זאת, האחיזה היחידה... מן האסיפות הטעירות והרושות עט יכוחיהן וביעותיהן על ענייני פרט וככל וכור וכו' — טוב היה להמלט אל ירובעל בז'ה-הדר, שעמדו במלוא סריחתם, ולשוחח עמו על אהבה, על אנשים ומעשים.

אך הנה, מה קרה ? ירובעל חמק עבר. בקשתיו ולא מצאתיו — כי קול-היריות התקרב אל משקנו והוא שב להיות איש צבא.

ורק לעיתים נדירות מאד ראיינו חלוף על ידי בדרכ, חמוש מכף רגל עד ראש — ומתנכר ...

ששה שופטן

מה שטוב למשק — טוב לי.

חוך כדי ויכוח: "הדבר טוב למשק — אֵיך לא טוב בשייל דִי", הפטיקו ידובעל ואבד:

במלאות שבת

להסתכל ביום אל אותה הסלעה, להקשיב לזכה המלכים פרוחירבר על הגלויה, להיווכח כי גמישת הצמיה והפריה בחיק כל גיא ובצלקת כל סלע — ולהשתאות: האם כה מהר נספג הדם? האם כה מהר סלה העמק לאותו בוקר איזור? ואמנם, שנה גודסה חלפה מאז ...

בשנות הילוזה, במסגרת חברת הילדים, כעין תהום הוא ההפרש בגיל של מטפר שניב בץ' ילד לילד: ה"גדוילים" הנם תמיד משחו כללי, והיחידים בו אינם מוכרים, ולך, הקטן, אין כל קשר אליהם, פרט למקרים של נזיפות או חבטות מספר הניניות על ידם בהרחבת הדעת בעבר חטאיהם שניים שחטאתי. כזה היה גם ירובעל — רחוק, זר, "גדויל". אולם עם ההתגברות, עט הכניסה אל המשק, אל חברת הבוגרים, מזטמצעים לפתח המרחוקים הגדולים. כולנו — נוער, ורב הוא המשותף בינינו: בעבהה ובשעות הפנאי. ומתחילה אתה להכיר את אותם ה"גדוילים", מדי פעם מישחו אחר טה, וכל אחד — היכרות חדשה.

ההיכרות הראשונה עט ירובעל כבר טושטה במקצת בעקבות הזמן: ישבנו מספר נערים בפיישוק וגילם בגומת פואנט'יאנה ענפה זבעינות נוצצות ובמבטינו קנאה הקשוון לדבריון. בא לחופשתו הראשונה ממצרים, עשה רושם במידי החיליל — גביה, מבריק. סייר כל חי' הצבא, על תושבי מצרים, על הנוף, התלהב מהנוף. הוא חלם כבר על ארץות שמעבר לים. בפעם הראשונה דיבר אליו ידובעל חבר: ניתוח דבריהם, מתוך ביקורת, המתפעל — אани כה קנאתי בו. נדמה לי כי החלטה נועזה גמלה בי אז: לה תג'יס.

אז — דק מכתבים מספר הביתה, מהם שהתרפסמו בזמן ומהם שקרה לפני אחין, هلל, שמאור התפעל מהם. במכתבו — על הטבע, על טיזלים, ניצול הזמן הפנוי להבידת הארץ אליה נקלע, טפורט בשלג, דיג חוותות שונות. מכתבים פשיטים ומלאי צבן. יروبעל — בחור פשוט היה ולימים התברר לי שאף מלא ענק היה.

...הגיבו אותו הימים. הגלבוע הפך לאיבר גדול ושתקן. מדי בוקר נבחו הרזבימט ממנו אל מול עובדי העמק. דרושא הייתה הבטחה לעובדים — ושוב נקרא ידובעל. שבוטית ימים עם יروبעל בהבטחת העובדים — השבועיים האחרונים. ימים ארוכים-ארוכים ליד המקלע, מונץ החמה ועד שקיעתה. מתחילה — שעות ארוכות של שתקה, רק משפטים שיגרתיהם בעין הכתת הארווחות, בעקבות-תנדעה חשודה על הגלבוע, החלפת העמדה, המצב בארץ רעד.

ירובעל — נער שתקן היה, התיחס לתפקיד בכל הרצינות וזהה כל נסיך של זלזול דקלות דעת. לאט-לאט, עם השתלט השעים הגדול וחוסר המעשת, נפתח פיו החול לספר ונתגלה בחור חושב, בעל דעתות מקוריות רבות לעציד: אם יקום לנו צבא גדול — אלך לחיל השידيون". דיבר על האפשרויות הרבות של חיל השידيون בארץ ועל ההגבלות בשימוש בו; כיצד יש להילחם באויבנו וכייזד לנוהג בו. דיבר על נערות, על חסרונות גנער העז'יז'וזי; על אופי העם ההולנדי, על השבויים הגרמנים. דיבר בשקט, במקצת אירבಥון, באילו חיכה לדברי הסכמה אותו. כה קרוב היה אז וככה שקוות. השיחות נעשו תוכפית יותר. מדי פעם בנושא חדש, גישה חדשה ויזהר אמוני.

משחר יולדותו היהIROBUEL יילך נוח בטיפול ועדין נפש. עז הילדים לא רב ועל זה לא השיב כנהוג בין ילדים. קו זה לעתים הדאג את אמו רחל, אשר חשה לו פן בול מכך בחיים. בבואי ארזה לא הייתה בינינו שפה משותפת:IROBUEL היה בן חמץ. תחטט אליו היה מבטא בלטיפה על רצאי, אמרו "שינגדלה נחמדה". יילך רך ואוהב היה — אך עצור ברגשותיו.

הוא בחול בתפנוקים. לא זכור לי שיבכה פעם. מלקסנותו השתדר להתגבר על עצמו — וזה עלה לו. הסתפק תמיד במה שיש לו. וכשאנו הזמין פעם עבورو דבר מה — סרב לקבל ופסק: "את לא ידעת שאחנון קצת עניים, שאין לנו כסף". צנוע בכל הליכותיו. שנא את התבלטות וסגור בתוכו. כמעט ולא ריאנוו בהתרגשותו, בהתילקחות יצרים. תמיד מכונס בעצמו. קו זה התפתח בו, עוד יותר עט מות אמו. לא רצה ולא מסוגל היה לקבל אהבה ממשהו אחר ולזו גם מאיש קרוב, שהיה אהוב עליו. בערב היה מודיע: "היום תשכבי אובי בלי גשיקה". הסתגרותו גרמה לו גם גם להתבודדות, בבית-הילדים יבבית-הספר. לא אבה שאף קרובי משפחה יראתו מקרוב ובגיל תוכנה זו — עד התבגרו — לא ביקר אצל קרוביו המשפחה שמחוץ לבית.

IROBUEL לא התאונן אף פעם, גם כשהצעה לו צוות. הכל נשא בחובו — מבלי שנדע מה הגבתו. לא ראיתיו אף פעם מתפרק, כוזע. תמיד שkol, שלוט על עצמו ועצמאי. הוא לא חיפש לו משענות בחיים. הילך בדרךו, שהיתה סתומה בשביבנו ולא ידענו מהם חיפושיו. הרושם שנתקבל: כאשר הוא צומד מן הצד, בדרכי החיה, אך יחד עם זאת היה עיר וחיזחובו תמיד תסס משהו.

המשחקים האהובים עליו בילדותו היו משחקים טבע, אליו היה קשור בכל נפשו. הוא לא חיפש תאוורי טבע בקריאת ספריהם — והיה מתבטה: "עליה על ההר והטבע לפני". את הופעות הטבע חש באופן בלתי-אמצעי היה מתייחד עמן בבדידותו. אהבתו לנוף הארץ הייתה ראשונית. בהיותו חיל ראה את חמדות אירופה — אך אין לא משכו אותו לבו, לא כסמו לו — הוא היה קשור ודבק לנוף הארץ. באחד ממכתביו כתוב: "ראיתי את פריס, אך תל-אביב יותר יפה".IROBUEL חביב היה צילומים וראיתו מכונת תמיד אל מראות טבע. בעצם צילם מאות תמונות — כולם מראות הנוף שלנו ועדינות הרבה בצלומיו אלה.

לא סבל שום דבר שיש בו מהפרזה. היה לו כוח-טיפול מעשי, טבעי ו ישיר. בבייה"ס היו הלימודים המדוקים קרובים לו.

וכשגדל והתבגר היה שלם עם צורת החיים בה צמה — ראה אותה טבעית בשביבו, כמו השמים מעל ראשו. כל צורת חיים אחרית הייתה זרה לו וגם בלבתי מובנת. תום היה נסוך על כל ישותו ויסדר-לבב היה. את חייו כיוון לא לפי עקרונות מסוימים — אלא לפי ציוויל libido והיתה הודות מלאה בין עקרונות החברה וביננו. כשהחליט להתגייס לצבא היה מאוד להווט אחרי זה. אף ביקש ממנו את חמיチי באסיפה הכללית שעמדה להתקיים בקשר עם הגוים. אך כשאני שאלתיו: ומה היה אם האסיפה תחולט בשלילה, — ענה לי בו במקומו: "או אכגע".

לאחוטו ולאחינו ה策יריים היה קשוד מאד. ככל אחוטו הרגיש את עצמו אחראי במוחך והיה תמיד מותר לה במשחק, ואפילו בדבר שחףzu מואוד. היה מקיף אותה

בדאגה ואהבה. לעצמו לא תבע אף פעמי שום דבר. לאביו התייחס בכבוד והערצה. בין הבן והאב הייתה ברית נפשית עמוקה. שלמות והזדהות בכל.

הקשר ליתר קרוביו המשפחה התחזק עם הזמן במרקם. געגועיו לבית היו חזקים — הוא גילה מדי פעם בפעם את הקשר הזה בדאגה להם ובתשורה סמלית. היה ממעט בכתיבתו, כי לא היה זה באופיו להלביש במילים את רחשי לבו.

בתקופה האחרונה לחיו ראה ירובעל את יעדו, כמו כל בני גيلו — בהגנה. את כל מרזו וכל אונו השקיע בהדרכה ובאמונים לחברים קשים וצעריים. וגם כאן התבלט אופיו העדין וליבו הרגיש. העורתו ל"שורה" היו קזרות ומעשיות, אך מוסכמת וモבנאות לשומעים. כל מעינותו נפשו זרמו רק באפיק זה, וכל זמן הקדיש לкриאה בשטח זה. ירובעל מילא את התפקיד של מ"כ באחריות ודיקנות מופתית, אולם כלפי חוץ — ירובעל צנוע ונחבא אל הכלים. כל מי שלא בא במנע עצמו, לא יכול היה לדעתו שירובעל נושא בתפקיד כל-כך אחראי. למרות העין הרוב שעורר בו תפקיד זה לא הסתפק בהכנות בלבד ותבע לשתפו בפועלות. היה לו גם חשש פן חסם עליון, ואין רוצחים לשלו לפוללה. התסיסה החזקה שהתחוללה בו תבעה מעשים. אליהם השתקקה נפשו — ובפועלה על הגלבוע בדם לבו.

שינדלה

שני מכתבים של הלל

א

שלום רב לך, אבא

מי יודע כמה זמן עוד נחיה בלי ירובעל — אולי זה יימשך עוד שנים ואולי הוא בכלל לא יתרחק מأتנו. אילנה אומרת שהיא כבר מתגעגעת עליון, אני עוד לא הגעתי למדרגה זו, אבל חסרונו מורגש לי. ועוד יותר מוזר, כמה מוזר לי, כשהאני נכנס לחדר האוכל בשעה מאוחרת קצת ואני רואה את ה"חברה" מסובין קבוצות-קבוצות ליד השולחנות וירובעל נפקד מקומו ביניהם. לעיתים גם נדמה לי, הנה כאן הוא יושב, אך זה כבר סתום תעוז. גם בחדר מוזר לי, כשהאני נכנס אחרי האוכל ומיטתו ריקה והוא אינו שוכב תחת השמיכה וקורא עתון. זר מאד הדבר, נדמה לי כאילו התחמק (אף על פי שנסענו ללוות לتل-אביב), בין-רגע וגעלם. היה ואני. נדמה לי, שمعال הימים איןנו נסגר, אלא נשאר פתוח. אני מרגיש שיש כאן משהו הרבה יותר עמוק מהבנתי, שנבצר ממני להבינו, אבל קיים ועומד ללא אפשרות לשנותו במשהו.

אסים הפעם, כי יש לי הרבה בחינות בזמן האחרון ויש צורך לחסוך בזמן.

בעגועים ובחיבה

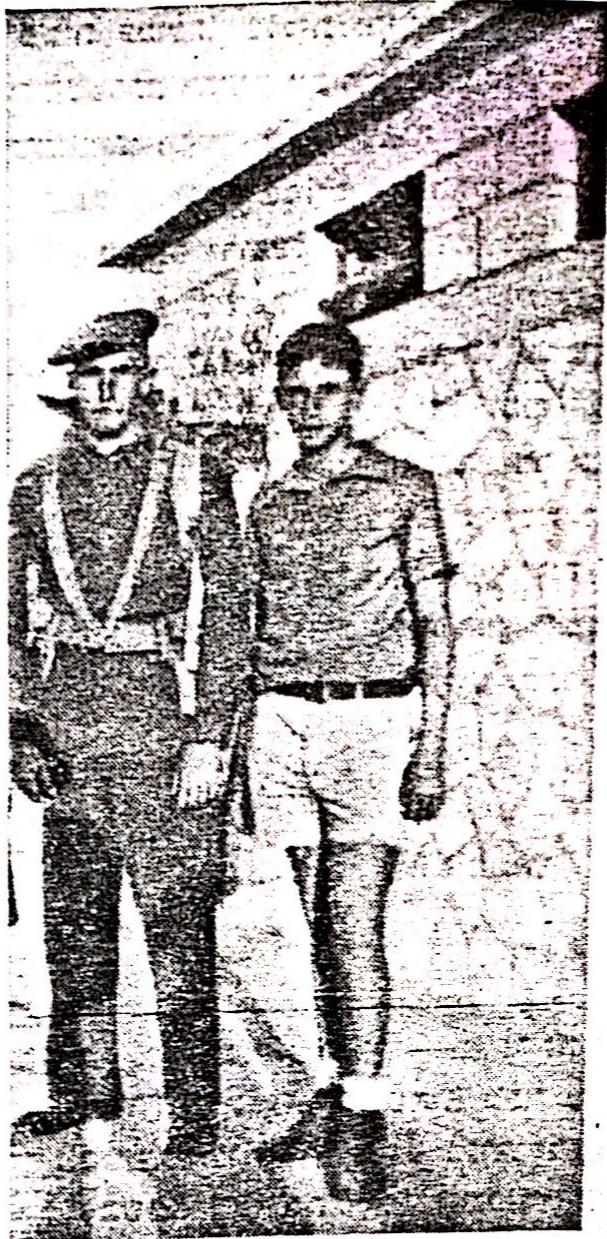
בןך הלל

ב

14.7.46

שלום רב, יקירה שלי,

עם בואו של ירובעל רבתה התכוונה בחדר: אנשים בהם לברכו ואחרים קיבל דרישת שלום מבנים או אשה מבعلا, ונוסף לכך, עם בואו חי

שני האחים

המשפחתיים תפסו והתעדרכו וגוזלו ממי כל רגע פנאי. היום שככה כמעט התלוננה. יקרה שלי, כשירובען התגיים הרגשתי בחסרונו הרבה יותר מאשר בחסרונו של אבא כשהוא התגיים. ומפני סיבות שונות כגון: הייתה רגילה שאבא נושא מדי פעם בפעם; עם ירובעל הייתה בא מגע יותר, כי אבא היה תמיד טרוד בעניינו. וכן כשירובעל חזר בלעתו ביתר רעבון את דמותו, את תנורותו, את דיבורו, וכמו כן עמדתי בפני תכונותיו המיהדות. וכשאני שומע מירובעל שהוא אומר בפשטות ובלי שום הבלטת יהדותו, שולדתו תל-אביב יפה מפוזן וב"לובר" לא מצא מה לראות, ואני נזכר כמה פעמים אני "גהניתי" מדברים בגלל זה שאחרים שבחו אותם, וambil'i שאבחן בהם אף כמלוא נימה — נתקנתתי בו. לא קנאתי בו כלל אדישותו לדברי אמונות, אבל בפשטו, באמת שלו, האמת שלו עם עצמו. יש לי הרבה ללמוד ממנו. יקירתתי שלי, לא נכתב לך על ירובעל עכשו, ואם תכרי אותו תוכל לעריך על הרבה הכותות יפות שיש בו.

חל

רק הבעת פניו עננה בו את אשר הוא — פניו הגלויים והבהירים אשר שום זיק ערמה לא היה בהן אלא תום רב וטובי לב ללא סיג. המיעיט לדבר ועליכן לא גילה את מחשבותיו. ממליט בזדנות שהיה מפליט כבדך-אגב, יכולתי לנחש מעת-זועיד מהזומה בקרבו.

זכרוני הראשון ממנו, עודו בן שש זאמו אך אבדה לו. אותו יום אכפה איזתנו מורתנו, אוננו "הגדולים" בני התשע, והודיעה לנו שמהר חיל העברת הילדים מהגן לבית הספר ועלינו הגדולים לקבל יפה את הקטנים. ולווער להם מכל יכולתנו. אני החלשתי לטפל ולעזר מכל יכולתי ליובה. לשמחתי הרבה קבעו לו בחדר-הרחצה את תא-הגבדים הנבוגת ביותר ועל-ידי כך יכולתי להמחיש את עורתי. אך מה רב היה צערி כאשר יובה, במקומ להענות לעזרתי, חיפש לו כסא כדי להציג את תא!

במשחקי הילדים המיעיט להשתתף, אך משחרביך בו מישחו "גדול" היה בא אליו בעניין-ענק אך ללא תלונה מפורשת על שפתינו. אני הבנתי ונתקמתי נקמתו.

משערנו לקומי (ל"קומי הסמרטוטה") יזובנו את המein והחוורשה וכרכם השקדים הפוחת וההר הצוטה ידק, נזהענו כל הילדים. לא יכולנו לתאר לעצמנו כיצד צחיבות את המקום הזה אשר בו חיינו משיח ילדותנו, איך אפשר להפריד מה mein ומההר. ניפנו סלעים על הר והיינו מדברים אל העצים והmean כאילו הבינו את שפתנו. לא רצינו להפריד מהם. שנאננו את קומי!

מתוקפה זאת זכרת אני את יובה מטייל ליד המצחנה מתכווף לركפת פירחת ולהשש לה: "אני לא אעזוב אותך, תמיד אבוא לך רק האנשים הגדולים הם לא-טוביים".

נקבעתי כמדריכת הנער העובד לכיתת ה"צפרירים", היא ניתתו של ירובעל — היה זה בתקופת הזוהר של הכינויים והשמות. הקרע בין הילדים והילדות היה צו ו"השמות" עפו בין שני המchanות במרק... פעם ראייתי את ירובעל עומד ליד ברז ומשפשף בכוח את זרועו. לשאלתי מה קרה — ענה: "אבל זה נגעה בי יידה..."

כמובן, במקומות לעסוק בעניינים הכלליים של הנער העובד, הייתה צריכה תחילת לטפל ב"חבראת" החברה. המחלנו בהוצאת עתון ה"צפרירים". הדבר עורר ענק בין כל ילדי הכתיבה. אולם יובה לא רצה אף פעט לכתוב לעתוננו. נדמה לי, כי הדבר בא לא בכלל קשי הכתיבה, אלא מתוך אידצונו הטבעי לגנות את מחשבותיו והרגשותיו בפומבי. פעם שאלתיו, שלא במעמד החברה, — האס כל-כך שונה אתה ילדים? הוא רק צחק את צחוקו הרחב והתאדים כ שני. ליותר מזה לא הייתה צריכה.

מ獵רנו את הספר העצוב "מרודות" — לא הזין את עיניו מקומות נעלזים היה מרוכז מאד ונוסף לכך, כדי שלא יתגלו דגשיותו אם מישחו, חס וחיללה, יצץ בעיניו — כבש פניו בקרע.

בשיחות לא היה מדובר אך תמיד הקשיב מתחז עניין זלעותים בחמייה, ביחס למה שנגע בשיחותינו לחמי החברה של עין-חרוזד הוותיקה. משהינו מגיעים בשיחותינו לעניינים מעשיים — היה מתעורר ואפילו משחף עצמו תוך כדי כך בשיחה. באותו פרק זמן עסקנו בעניין המועדון של ה"צפרירים" שאמרנו להקים. יובה היה בין הפעילים. עלתה הצעה להקים את המועדון במערה על הגלבוע או בחוורשה. ברוב דעתות הוחלט להקים אותו בחוורשת

האליות. מדי שבת בשבת ירדנו לשפט הנחל, כל עבودה בידינו, ושמחה בלבנו —
זה הטענה. אך שבת אחת באננו למקום וכל בניינו הרוס... נגלה מקום הסתר עליידי
זה ירדין גודלים ("השודדים") והמשכן שלנו היה להם לקרבן...
אך הצעת המערה כנראה כסמה ליזבה, ומפעם לפעם היה חוזר וسؤال אותה כשכלו
בישני — "נו, מה צם המערה ?"

משמעותי לפמ"ח ולפרקדים הגעתינו לעין-חרוד לחופשה, היהIROBUL, בהיסוסים
מייב. מתישב עליידי על הספסל בחדרה האוכל ומנסה להוציאו ממנה, מה בעצם, עשו
שלב"ח וכי צד חיים שם ?" הרגשתי שהדבר קרוב מאוד. לבו אף תמיד שאל שאלותיו
זרם הימול, כאלו לא איכפת לו בעזם הדבר, אולם מתחת לכטוט-היתול זאת חתני את כל
רצינות-יחסו. זו היתה אחת מתכונתו הבולטות ביותר — התבישי לגנות את מחשבותיו
הרגשותי האמיתיים, אבכבי זה היו גלויה למדרי משהצתת בפניו הגלויים. אהרכך התגייס
לבריגדה. מטהיה נפשת בו בדרך מקרה בחופשوتיו הרגשתי שהבחור השתנה. לא בסוד-
תכוונתו, אלא שהתוים הילודות עלי פניו כבר לא היה. ודאי ראה שם, דברים רבים שהכיבו
עליו מאודadam שהתחנך על כבוד האדם וחופש האדם.

נסיתי פעמי לשאלו על חייו שם. אולם הוא הפנה את ראשו, הפעם גם ללא-חירות
בדרכו — ותו לא. באה על כבוד הבריגדה ועל השתייכותו אליה, אך הוא התגייס בהיותו
עד ילד בהשוויה לנערים אחרים בני גילו והגילויים האפורים של חי'צ'בא שנפגש בהם
השפיעו עליו. את האפור שבחי'צ'בא לא תיאר לו קודם לכן אפילו-בחלומו.

פעם פגשתיו בעת חופשתו רוכב בשדות, עזרתיו לרגע. מה נשמע ? — "פה טוב" —
היתה התשובה והצוי חיזוק סלחני נשלחה — והמשיך לרכב. כשהשתחרר — הרגשתי שתי
רגליו יציבות על הקרקע. הוא ידע והביך הרבה יותר — והוא מאושר מتوزך כך — על כל
פניהם ממצב המבוכה שנתקל בה בהtagiyosתו יצא. ושוב היה הצחוק הרחב והטוב שופע
על פניו...
עמליה בנארי

על במוחיך חלל

"אחיננוIROBUL בגולני" — שלוש מלים, בלי ליוי ותוספות. אותן שורות אלו
זועקות-זרבות מעל לוח הזמן.

IROBUL הטוב, המהיר,IROBUL ישר-הדרך, נבון-הצד ותמים-המעש. בין צעירים
המתנדבים לבריגדה העברית, למלכה במלך צורר ישראלי, התיצבת, ובשובך ברייא
זחסן, עם מפלת מלכות הרשע, הביתה לאחיך ומחשתך, פגש בר' בשדה הנחש, אויב
האדם מאז ומקדם ויטל בר' הטהור, את אריסטו הטמא. אך דמן הצעיר שרה אותו ויכול לו.
והנה פתנים הולכים על שתים...IROBUL בגולפים על הר הגלבוע.

מרחקי קוזמים קרבנים וקברים לתחיה, ימים עברו, חזרים ונשנים... "IROBUL הוא
גדעון". גבעוןIROBUL, ליד העמק, בזיוואש, הצעיר בבית אביו. הנער-הaicר הפשוט,
חוובת חיטים בוגת, וביום פקודה הוא בין הראשונים הלוחמים עם המдинים, פראי המדבר,
העולים על שדות ירושאל, להשחת את יבולם — "ולא ישאראו מה יהיה בישראל, טה ושור
וחמור".IROBUL-גדעון ליד עין-חרוד, ליד המעין הנובע ממסחרי הגלבוע, במים הזכים
הצוננים לובשIROBUL-גדעון גבורה ועזה, רואה בגזזה, שואל לאותות, מהפץ פתרונות
לחומות חייו, עד בוא היום..."